

แผนแม่บท

แก้ไขปัญหการทำลายทรัพยากรป่าไม้
การบุกรุกที่ดินของรัฐ และการบริหารจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

Foto by T

โดย

กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

พ.ศ. ๒๕๕๗

ด่วนมาก

บันทึกข้อความ

สำนักงาน ทน.คสช.

เลขรับ 1051

วันที่ 31 ก.ค. 2557

เวลา 1730

ส่วนราชการ สลธ.คสช.

(สขต.ทน.คสช. โทร. ๐ - ๒๒๘๒ - ๐๑๔๙)

ที่ คสช(สลธ)/๑๗/๗๗

วันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๗

เรื่อง แผนแม่บทแก้ไขปัญหการทำลายทรัพยากรป่าไม้ การบุกรุกที่ดินของรัฐ และการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

เรียน ทน.คสช.

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แผนแม่บทแก้ไขปัญหการทำลายทรัพยากรป่าไม้ฯ ของ กอ.รมน. จำนวน ๑ เล่ม

๒. Road Map การแก้ไขปัญหการทำลายทรัพยากรป่าไม้ฯ ของกระทรวงทรัพยากรฯ

จำนวน ๑ ชุด

๑. กอ.รมน. และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้จัดทำแนวทางแก้ไขปัญหาคัดไม้ทำลายป่า, การบุกรุกที่ดินของรัฐ และการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ตามนโยบาย ทน.คสช. เรียบร้อยแล้ว

๒. ข้อเท็จจริง

๒.๑ แผนแม่บท และ Road Map ที่เสนอ ทน.คสช. คราวเดียวกันมี ๒ ฉบับ คือ ของ กอ.รมน. ๑ ฉบับ และของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๑ ฉบับ ตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

๒.๒ แผนแม่บท และ Road Map ทั้ง ๒ ฉบับ ในขั้นต้นมีเนื้อหาเดียวกัน เพราะมีการจัดทำร่วมกัน แต่การนำเสนอได้แยกเป็น ๒ ทางตามสายงานรับผิดชอบ โดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เสนอผ่านทาง ทน.ฝ่ายสังคมจิตวิทยา ซึ่งไม่ได้มีการแก้ไขหรือเพิ่มเติมแต่อย่างใด ในส่วนของ กอ.รมน. ได้เสนอผ่านทาง ส่วนงานขึ้นตรง ทน.คสช. ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้มีความสมบูรณ์ และครอบคลุมมากขึ้น

๒.๓ ขั้นตอนในการจัดทำแผนแม่บทของ กอ.รมน. มีดังนี้-

๒.๓.๑ ขั้นตอนที่ ๑ กอ.รมน. จัดทำร่างแผนแม่บทขึ้นมา ๑ ฉบับ และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จัดทำ ๑ ฉบับ

๒.๓.๒ ขั้นตอนที่ ๒ จัดให้มีการประชุมเมื่อ ๓ ก.ค.๕๗ ที่ กอ.รมน. เพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างแผนแม่บททั้ง ๒ ร่าง โดยเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กอ.รมน.ภาค ๑ - ๔, กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรมป่าไม้, กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, กระทรวงมหาดไทย, สำนักงบประมาณ, ดำรวจปราบปรามการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและผู้แทนสำนัก กอ.รมน.ส่วนกลาง โดยผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นต่อร่างทั้ง ๒ ฉบับ อย่างกว้างขวาง และเห็นว่าต่างก็มีข้อดีจำนวนมาก และมีข้อเสียบางจุด จึงมีมติให้คณะทำงานของสองหน่วยกลับไปทำงานร่วมกันโดยเอาข้อดีของทั้ง ๒ ฉบับ รวมกันให้เหลือร่างแผนแม่บทเพียงฉบับเดียว

๒.๓.๓ ขั้นตอนที่ ๓ นำร่างรวมเป็นฉบับเดียวกัน นำเสนอผู้บังคับบัญชาแต่ละฝ่ายแบบไม่เป็นทางการ หลังจากนั้นได้จัดประชุมกลุ่มเล็กอีกครั้ง เมื่อ ๘ ก.ค.๕๗ ที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีปลัดกระทรวงฯ ร่วมพิจารณาด้วย

๒.๓.๔ ขั้นตอนที่ ๔ นำข้อเสนอและแนวคิดจากผู้บังคับบัญชาของแต่ละฝ่ายมาปรับแก้ให้สมบูรณ์อีกครั้ง ซึ่งในส่วนของ กอ.รมน. (สธ.รมน.) มีการปรับแก้เพิ่มเติม

๒.๓.๕ ขั้นตอนที่ ๕ กอ.รมน. ได้ร่วมกับ วทบ. ตั้งคณะทำงานปรับแก้ให้เกิดความสมบูรณ์ และรอบคอบตามนโยบาย ทน.คสช. โดยคณะทำงานประกอบด้วย

/ ๑) พล.อ. ...

๑) พล.อ.อุดมเดช	สีตบุตร	รอง ผบ.ทบ.	ประธานที่ปรึกษา
๒) พล.อ.อักษรา	เกิดผล	เสธ.ทบ.	ที่ปรึกษา
๓) นางมิ่งขวัญ	วิทยารังสฤษดิ์	ปลัดกระทรวง ทส.	ที่ปรึกษา
๔) พล.ท.คณิต	อุทิศสาร	ผอ.ศปป.๔ กอ.รมน.	ที่ปรึกษา
๕) พล.ต.ชัยวัฒน์	จำรัส	ผบ.วทบ.	ที่ปรึกษา
๖) พ.อ.ดร.ปิยพงศ์	พันธุ์โกศล	รอง ผบ.วทบ.	หน.คณะทำงาน
๗) พ.อ.สิริพงศ์	พชรกนกกุล	อจ.วทบ.	คณะทำงาน
๘) พ.อ.ภรณ์	เทียนทองดี	อจ.วทบ.	คณะทำงาน
๙) พ.อ.ทรงศักดิ์	นิมนวล	อจ.วทบ.	คณะทำงาน
๑๐) นายอำนาจ	ทองเบญญ์	กระทรวงทรัพยากรฯ	คณะทำงาน
๑๑) ดร.กานตพันธุ์	พิศาลสุขสกุล	กระทรวงทรัพยากรฯ	คณะทำงาน
๑๒) ผศ.ดร.ขวัญชัย	ดวงสถาพร	ม.เกษตรศาสตร์	คณะทำงาน
๑๓) ผู้แทนกรมป่าไม้			คณะทำงาน
๑๔) ผู้แทนกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช			คณะทำงาน
๑๕) ผู้แทนกรมทรัพยากรทางทะเล และชายฝั่ง			คณะทำงาน
๑๖) พ.อ.พงษ์เพชร	เกษสุภา	ศปป.๔ กอ.รมน.	เลขานุการฯ
๑๗) ส.อ.หญิง นิตา เหลือน้อย	วทบ.		ผช.เลขานุการฯ

๒.๓.๖ คณะทำงาน ได้ปรับแก้ครั้งสุดท้าย โดยนำเอาแผนแม่บทของ คณะวนศาสตร์ ม.เกษตรศาสตร์ ซึ่ง ผศ.ดร.ขวัญชัย ดวงสถาพร เป็นหัวหน้าโครงการ มาเพิ่มเติมในส่วนที่ยังขาดความสมบูรณ์ กล่าวโดยสรุป แผนแม่บทฉบับของ กอ.รมน. เป็นการนำเอาแผนแม่บทของ ๓ หน่วยงาน ได้แก่ กอ.รมน., กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ คณะวนศาสตร์ ม.เกษตรศาสตร์ มาผนวกรวมเข้าด้วยกัน เป็นฉบับเดียว

๓.สาระสำคัญของแผนแม่บทของ กอ.รมน. มีดังนี้.-

- ๓.๑ บทที่ ๑ : ทิศทางนโยบายการพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้
- ๓.๒ บทที่ ๒ : การวิเคราะห์สถานการณ์การบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้
- ๓.๓ บทที่ ๓ : ยุทธศาสตร์การพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ประกอบด้วย
๔ ประเด็น ยุทธศาสตร์ ๑๗ กลยุทธ์
- ๓.๔ บทที่ ๔ : แผนแม่บทการพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้

๔. ข้อพิจารณา

๔.๑ การจัดทำแผนแม่บทในแต่ละขั้นตอนของ กอ.รมน. ได้มีการระดมสมอง และมีการประชุมผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเฉพาะหน่วยงานหลักๆ เช่น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กอ.รมน.ภาค และผู้แทนหน่วยที่เกี่ยวข้อง เช่น คณะวนศาสตร์ ม.เกษตรศาสตร์ ซึ่งมีข้อมูลที่ใช้เวลาดำเนินงานรวบรวมประมาณ ๑ ปี การที่ กอ.รมน. นำแผนจาก ๓ หน่วยงาน มารวมเป็นแผนแม่บทฉบับเดียว โดยคณะทำงานที่มาจากผู้เกี่ยวข้องร่วมจัดทำ น่าจะมีความสมบูรณ์ครอบคลุมเกือบทุกด้านแล้ว

๔.๒ เพื่อเป็นการตอบสนองนโยบาย หน.คสช. โดยเร็ว แผนแม่บทฉบับของ กอ.รมน. ได้ผ่านการพิจารณาในการจัดทำ ๕ ขั้นตอน จึงน่าที่จะมีความเหมาะสม เพียงพอต่อการนำไปสู่การปฏิบัติ

๕. ข้อเสนอ

๕.๑ อนุมัติให้ใช้แผนแม่บทฉบับของ กอ.รมน. เป็นแผนแม่บทหลักในการแก้ไขปัญหาการทำลายทรัพยากรป่าไม้ การบุกรุกที่ดินของรัฐ และการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

๕.๒ ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องยึดถือ และปฏิบัติตามแผนแม่บท ข้อ ๕.๑

จึงเรียนมาเพื่อกรุณาพิจารณา หากเห็นควรกรุณาอนุมัติในข้อ ๕

พล.อ.

(อดมเดช สิตบุตร)

ลธ.คสช.

- อนุมัติตามเสนอข้อ ๕

- จิต งาม ๕๐๐๐๒ ๗ ๖ ๑๑๖๖
๑๐๖๖/๑๖/๖๖.

พล.อ.

ทน.คสช.

๑ ค.ค. ๕๗

๑๑.๖๖๖๖ ๖๖๖๖๖๖

๖๖๖๖๖๖๖๖

๑๐-๖๖๖๖/๖๖-๖๖

๖๖๖๖

- ทำให้ประสานสอดคล้องกัน ทั้งแผนงาน โครงการ/คน/งป. แผนปฏิบัติ+ยุทธศาสตร์ทั้งระบบ
ให้มีเอกภาพ/บูรณาการทุกมิติ

สารบัญ

บทนำ

บทสรุปผู้บริหาร

๒ - ๔

บทที่ ๑ ทิศทางนโยบายการพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้

๑.๑ หลักการและเหตุผล.....	๖
๑.๒ วัตถุประสงค์.....	๗
๑.๓ กรอบแนวคิดในการจัดทำแผนแม่บทการพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้.....	๗ - ๙
๑.๔ ความร่วมมือในการพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในระดับภูมิภาค.....	๙ - ๑๒

บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้

๒.๑ สถานการณ์และแนวโน้มการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้.....	๑๓ - ๑๕
๒.๒ แนวทางการป้องกันและปราบปรามการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้.....	๑๕
๒.๓ ระดับความรุนแรงของปัญหาการบุกรุกทำลายป่าไม้.....	๑๕ - ๑๖

ภาพที่ ๑ การแบ่งพื้นที่ตามความรุนแรงของการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้.....	๑๗
--	----

บทที่ ๓ ยุทธศาสตร์การพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชาติ

๓.๑ วิสัยทัศน์.....	๑๘
๓.๒ พันธกิจ.....	๑๘
๓.๓ เป้าหมายหลัก.....	๑๙
๓.๔ วัตถุประสงค์.....	๑๙
๓.๕ ยุทธศาสตร์การพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชาติ.....	๒๐ - ๓๑

ภาพที่ ๒ ยุทธศาสตร์การพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชาติ (๔ ป.).....	๑๙
--	----

บทที่ ๔ แผนแม่บทการพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชาติ

๔.๑ เป้าหมายของแผนแม่บท.....	๓๒
๔.๒ วัตถุประสงค์.....	๓๒
๔.๓ การดำเนินการ.....	๓๒ - ๓๔
๔.๔ กลไกในการขับเคลื่อน และงบประมาณ.....	๓๔ - ๓๕
๔.๕ หน่วยงานรับผิดชอบหลัก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง.....	๓๕ - ๓๖
๔.๖ คำแนะนำในการประสานการปฏิบัติ	๓๖ - ๓๙

ภาพที่ ๓ แผนแม่บทการพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชาติ	๓๔
--	----

ภาคผนวก.....	๔๐ - ๔๑
--------------	---------

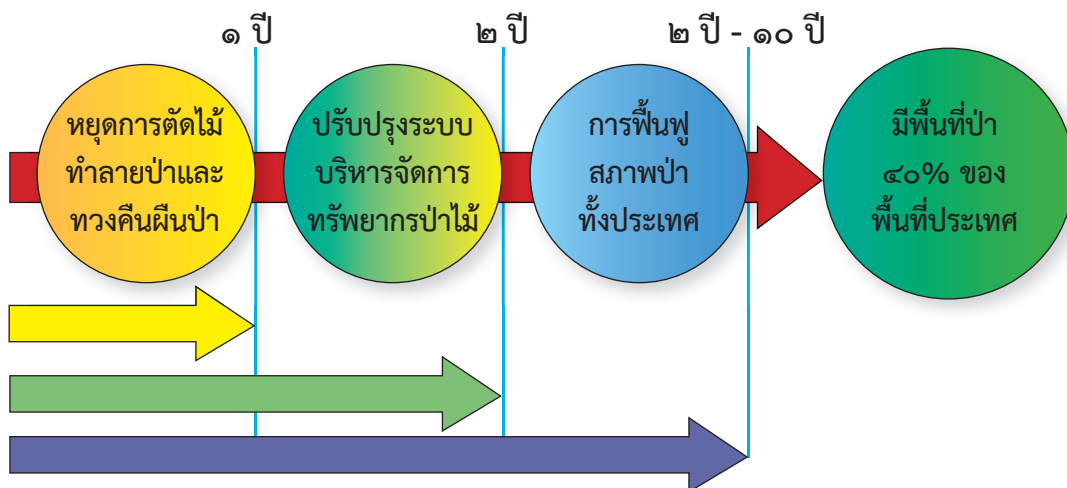
เอกสารแนบท้าย

บทสรุปผู้บริหาร

จากสถานการณ์การบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้อย่างต่อเนื่อง ทำให้พื้นที่ป่าไม้ ของประเทศไทย มีจำนวนลดลงเป็นปริมาณมาก ก่อให้เกิดผลกระทบและความขัดแย้งเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ที่รุนแรง คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) จึงมอบให้ กอ.รมน. กับ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วางยุทธศาสตร์ในการพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชาติและจัดทำแผนแม่บทกำหนดเป้าหมายที่จะต้อง ดำเนินการให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามห้วงเวลาที่กำหนดและให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปเป็นแนวทาง ในการวางแผนปฏิบัติการในส่วนของตนเองให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และเป้าหมายที่กำหนด คือ การพิทักษ์รักษาพื้นที่ป่าไม้ให้มีสภาพป่าที่สมบูรณ์ให้ได้พื้นที่ป่าไม้อย่างน้อย ๔๐% ของพื้นที่ประเทศ ภายใน ๑๐ ปี และกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ ดังนี้

๑. เพื่อหยุดยั้งการตัดไม้ทำลายป่าและทวงคืนผืนป่าจากผู้บุกรุกครอบครองให้ได้ตามที่ เป้าหมายกำหนดไว้ใน ๑ ปี
๒. เพื่อให้มีระบบบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และยั่งยืน ภายใน ๒ ปี
๓. เพื่อฟื้นฟูสภาพป่าในพื้นที่ป่าเป้าหมายทั่วทั้งประเทศให้มีสภาพที่สมบูรณ์ภายใน ๒ - ๑๐ ปี

แผนแม่บท การพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชาติ

- ด้วยการรณรงค์/ระดมสรรพกำลังทุกภาคส่วน ร่วมพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชาติ เป็นวาระแห่งชาติ
- ทุกวัตถุประสงค์เริ่มต้นพร้อมกัน
- ร่วมกันรับผิดชอบ รัก และหวงแหนผืนป่าของชาติ

การดำเนินการ

แผนแม่บทฉบับนี้ได้กำหนดแผนในระดับยุทธศาสตร์ของการพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชาติ และกลยุทธ์ในการปฏิบัติเพื่อให้หน่วยปฏิบัติใช้เป็นแนวทางในการวางแผนปฏิบัติการ และการประสานงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบให้สอดคล้องและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดย “ยุทธศาสตร์การพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้” แบ่งออกเป็น ๔ ประเด็นยุทธศาสตร์และกำหนดกลยุทธ์ในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์รวม ๑๗ กลยุทธ์ดังนี้

๑. ประเด็นยุทธศาสตร์ ผนึกกำลังป้องกันและปราบปรามการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้

- ๑.๑ กลยุทธ์ “หยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติ”
- ๑.๒ กลยุทธ์ “จัดตั้งหน่วยเฉพาะกิจป้องกันและปราบปรามการตัดไม้ทำลายป่า”
- ๑.๓ กลยุทธ์ “ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการตัดไม้ทำลายป่า”
- ๑.๔ กลยุทธ์ “ยึดคืนพื้นที่ป่า ยับยั้งการบุกรุกป่า และแก้ปัญหาป่าบุกรุกคน โดยใช้ภาพถ่ายทางอากาศเป็นหลักฐานหลัก ร่วมกับหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง”

๒. ประเด็นยุทธศาสตร์ ปลุกจิตสำนึกรักผืนป่าของแผ่นดิน

- ๒.๑ กลยุทธ์ “กำหนดให้การแก้ไขปัญหการบุกรุกตัดไม้ทำลายป่าเป็นวาระแห่งชาติ”
- ๒.๒ กลยุทธ์ “จัดตั้งองค์กรแนวร่วมภาคประชาชนเพื่อปลุกจิตสำนึก”
- ๒.๓ กลยุทธ์ “ปลุกจิตสำนึกให้เจ้าหน้าที่มีความภาคภูมิใจในการปฏิบัติงาน”

๓. ประเด็นยุทธศาสตร์ ปฏิรูประบบการพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้

- ๓.๑ กลยุทธ์ “ปรับปรุงระบบการพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้”
- ๓.๒ กลยุทธ์ “พิจารณาจัดตั้งหน่วยงานด้านการบริหารจัดการป่าไม้ทั้งระดับจังหวัดและอำเภอ”
- ๓.๓ กลยุทธ์ “จัดทำแนวเขตทรัพยากรป่าไม้ทุกประเภทให้เป็นแนวเดียวที่ชัดเจน”
- ๓.๔ กลยุทธ์ “จำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ (Zoning)”
- ๓.๕ กลยุทธ์ “ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เป็นอุปสรรคในการพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้”

๔. ประเด็นยุทธศาสตร์ ฟื้นฟูและดูแลรักษาป่าอย่างยั่งยืน

- ๔.๑ กลยุทธ์ “จัดระบบการดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้อย่างยั่งยืนโดยการมีส่วนร่วมกับประชาชน”
- ๔.๒ กลยุทธ์ “จัดระบบการปลูกไม้เศรษฐกิจของประเทศเพื่อทดแทนความต้องการและลดการบุกรุกตัดไม้ทำลายป่า”
- ๔.๓ กลยุทธ์ “ให้คนอยู่กับป่าพึ่งพากันอย่างมีความสุข”
- ๔.๔ กลยุทธ์ “เสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศในการฟื้นฟูและดูแลป่าอย่างยั่งยืน”
- ๔.๕ กลยุทธ์ “ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้”

กลไกในการขับเคลื่อน และงบประมาณ

๑. ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการดำเนินการวางแผน โดยจัดทำแผนปฏิบัติการให้บรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของแผนแม่บทฉบับนี้ โดยประสานการปฏิบัติงานกับคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการตัดไม้ทำลายป่าแห่งชาติ (คปป.) และคณะกรรมการแก้ไขการบุกรุกที่ดินของรัฐ (กบร.) และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

๒. ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดทำแผนงานและโครงการในการดูแลประชาชนในพื้นที่ป่าและพื้นที่รอบป่าให้มีรายได้และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละกระทรวงให้สอดคล้องกับแผนแม่บทฉบับนี้ และเสนอต่อ คสช. เพื่อนำสู่การปฏิบัติอย่างเร่งด่วน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการปฏิบัติที่สอดคล้องกัน และมิเกิดความซ้ำซ้อน

๓. กอ.รมน. จัดตั้งงบประมาณเพื่อบูรณาการ ประสานงาน และขับเคลื่อนกลไกเสริมการปฏิบัติงานของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยจัดตั้งศูนย์ข้อมูลแผนที่แนวเขตป่าไม้และคณะกรรมการติดตามการดำเนินงานตามแผนแม่บทฯ และหน่วยเฉพาะกิจป้องกันและปราบปรามการตัดไม้ทำลายป่า ด้วยการประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐต่างๆ ให้สามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว พร้อมทั้งมีระบบฐานข้อมูลและแผนที่เพื่อบูรณาการกับหน่วยงานต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและดำเนินงานตามแผนแม่บทฉบับนี้ ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและสัมฤทธิ์ผลตามห้วงเวลาที่กำหนด

๔. ให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนปฏิบัติงานของหน่วยตามบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับแผนแม่บท

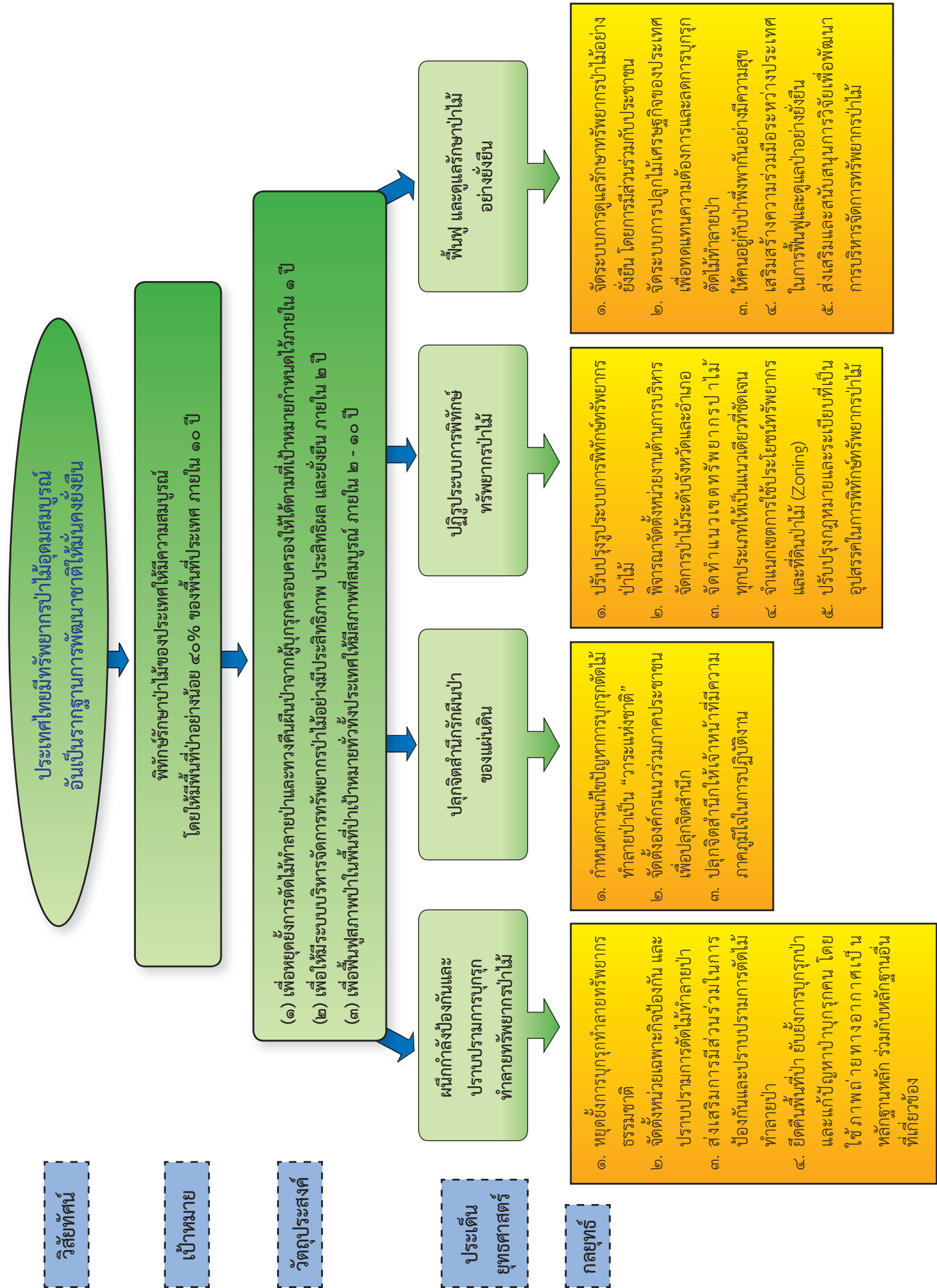
๕. ให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (กพร.) ร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดตัวชี้วัดผลการดำเนินงานตามกลยุทธ์ เพื่อให้ทุกหน่วยงานใช้เป็นตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติงาน

๖. ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการตัดไม้ทำลายป่าแห่งชาติ (คปป.) และคณะกรรมการแก้ไขการบุกรุกที่ดินของรัฐ (กบร.) ประสานการปฏิบัติกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เป็นไปตามแผนแม่บท

๗. ให้สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ (Zoning) ในพื้นที่แนวเขตป่าไม้ (ป่าตาม พ.ร.บ. ป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔) ใหม่ โดยกำหนดให้มีพื้นที่ป่าไม้น้อยกว่า 40 % ของพื้นที่ประเทศไทย ด้วยการบูรณาการข้อมูลที่ต้องการ ทันท่วงที และวิเคราะห์ตามหลักวิชาการ โดยการมีส่วนร่วมในรูปของคณะกรรมการจากผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลา 2 ปี

๘. สำนักงบประมาณจัดสรรงบประมาณให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๙. ในระดับจังหวัดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด ในฐานะผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดรับผิดชอบในการบูรณาการ ประสานงาน ทุกหน่วยงานภายในจังหวัด ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เร่งรัดดำเนินการ และให้การสนับสนุนให้เป็นไปตามแผนแม่บท

ทิศทางนโยบายการพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้

๑.๑ หลักการและเหตุผล

จากการรายงานของกรมป่าไม้พบว่า ในปี พ.ศ. ๒๕๐๔ พื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทย มีประมาณ ๑๗๑ ล้านไร่ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ลดลงเหลือประมาณ ๑๐๗ ล้านไร่ และลดเหลือ ๑๐๒.๑ ล้านไร่ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ สาเหตุของการลดลงของพื้นที่ป่าไม้เกิดจากปัจจัยหลายประการ เช่น การบุกรุกเพื่อขยายพื้นที่ทางการเกษตร การบุกรุกจับจองของนายทุน การออกโฉนดที่ดินหรือเอกสารสิทธิที่ไม่ถูกต้อง การขาดจิตสำนึก และการบริหารจัดการต่างๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดประสิทธิภาพ ข้อปัญหาดังกล่าวได้ก่อให้เกิดผลกระทบด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต ทั้งทางตรงและทางอ้อมมากมาย ซึ่งรัฐบาลในอดีตได้พยายามแก้ไขปัญหาเรื่องที่ดินทำกินและทรัพยากรป่าไม้อย่างต่อเนื่อง โดยการออกกฎหมายและนโยบายต่างๆ เพื่อสงวนและอนุรักษ์ป่าไม้ แต่ยังไม่สามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ปัญหาอีกประการหนึ่งคือ ข้อจำกัดของเทคโนโลยีการจัดทำแผนที่ในอดีตไม่สามารถกำหนดรายละเอียดขอบเขตของพื้นที่ป่าไม้ได้อย่างชัดเจน จึงเกิดความสับสนในการนำไปใช้ทำให้เกิดปัญหาโดยตลอด อีกทั้งยังพบข้อผิดพลาดที่มีได้กันพื้นที่ชุมชน พื้นที่ทำกินของประชาชน ที่อยู่ก่อนการประกาศเขตป่าไม้ออกจากพื้นที่ป่าไม้ที่สงวนคุ้มครองทำให้ประชาชนที่ควรเป็นผู้มีสิทธิในที่ดินเหล่านี้แปรสภาพเป็นผู้บุกรุกมาเป็นระยะเวลามากกว่า ๗๐ ปี และในขณะเดียวกันมีการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ต่อเนื่องและรุนแรงมากขึ้นตามสภาพการเติบโตทางเศรษฐกิจโดยอาศัยช่องว่างที่เกิดจากแนวเขตป่าไม้ในแผนที่ไม่ชัดเจน

รัฐบาลที่ผ่านมาได้พยายามจะนำผืนป่าเสื่อมโทรมมาจัดสรรพื้นที่ทำกินให้กับประชาชนในรูปแบบต่างๆ เช่น พื้นที่ปฏิรูปเพื่อการเกษตร พื้นที่นิคมสร้างตนเอง พื้นที่นิคมสหกรณ์ เป็นต้น ทำให้เกิดความสับสนในเรื่องของแนวเขตที่ดินเพิ่มขึ้น เนื่องจากแนวเขตที่ดินของรัฐเหล่านั้นและแนวเขตป่าไม้ทับซ้อนกัน เพราะแผนที่แนวเขตของแต่ละหน่วยงานไม่ได้จัดทำบนพื้นฐานเดียวกัน จึงทำให้เกิดความสับสนยากต่อการป้องกันและปราบปรามการบุกรุก และการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้อย่างมีประสิทธิภาพ

นโยบายของรัฐบาลบางประการ มีส่วนทำให้เกิดการบุกรุกทำลายป่าอย่างกว้างขวาง เริ่มจากการเข้าไปตัดไม้เถาป่าเพื่อทำกิน การซื้อขายพื้นที่ป่า การเปลี่ยนมือเข้าครอบครองป่า มีการออกเอกสารสิทธิที่ดินในเขตพื้นที่ป่า การขยายการครอบครองพื้นที่ของกลุ่มคน เพื่อทำธุรกิจโรงแรม รีสอร์ท และการเกษตรแปลงใหญ่ โดยได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ที่มีการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่จนยากที่จะแก้ไขตามหลักกฎหมายได้

๑.๒ วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของการจัดทำแผนแม่บทฉบับนี้ก็เพื่อให้เป็นแนวทางหลักในการพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชาติ และให้หน่วยงานที่รับผิดชอบได้ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนปฏิบัติการ อำนวยการประสานงาน และประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจให้ทุกภาคส่วนของสังคมให้เข้ามามีส่วนร่วม รวมทั้งเป็นแนวทางในการประสานความร่วมมือกับประชาคมโลก ประชาคมภูมิภาค และประเทศเพื่อนบ้าน ที่มีอาณาเขตติดต่อกันให้มีความเข้าใจทิศทางการพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ร่วมกัน

๑.๓ กรอบแนวคิดในการจัดทำแผนแม่บทการพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้

พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๙ ปลุกไม้ในใจคน คือการปลูกป่า ลงบนแผ่นดิน “เจ้าหน้าที่ป่าไม้ควรจะปลุกต้นไม้ลงในใจคนเสียก่อน แล้วคนเหล่านั้นก็พากันปลุกต้นไม้ ลงบนแผ่นดินและรักษาต้นไม้ด้วยตนเอง”

พระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ พระราชทานแก่คณะบุคคลที่เข้าเฝ้าฯ ณ ศาลาดุสิดาลัย วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๓๗ “เราจะทำให้ประเทศไทยกลับมีความอุดมสมบูรณ์ มีความชุ่มชื้นได้ ขออย่าไปรังแกป่าเท่านั้นเอง”

วันพุธที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ พระราชทาน เพื่อเชิญลงพิมพ์ในหนังสือที่ระลึกในพิธี รับมอบเรือขจัดน้ำมัน ซึ่งรัฐบาลเดนมาร์กน้อมเกล้าฯ ถวาย “ปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับสภาวะแวดล้อม อันเนื่องมาจากมลพิษ หรือความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ไม่ว่าจะเกิดขึ้นในที่หนึ่งที่ใดก็ตาม ย่อมส่งผลกระทบต่อเนื่องไปถึงที่อื่น ๆ ด้วยเหตุนี้ ทุกคนทุกประเทศในโลกจึงย่อมมีส่วนรับผิดชอบ อยู่ด้วยกัน ทั้งในการแก้ไข ลดปัญหา และปรับปรุงสร้างเสริมสภาวะแวดล้อม ให้กลับคืนมาสู่สภาพ อันจะเอื้อต่อการมีชีวิตรอยู่อย่างมีความสุขของตนเอง และเพื่อนมนุษย์”

พระราชดำรัส สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๒๕ “พระเจ้าอยู่หัว เป็นน้ำ ฉันทจะเป็นป่า ป่าที่ถวายความจงรักภักดีต่อน้ำ พระเจ้าอยู่หัวสร้างอ่างเก็บน้ำ ฉันทจะสร้างป่า” และ วันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๓๔ “ป่าไม้ช่วยซึมซับน้ำฝนไว้ใต้ดิน เรียกว่า น้ำใต้ดินค่อยๆ ระบายลงมาเป็นธารน้ำ เป็นลำคลอง เป็นแม่น้ำให้เราได้ใช้กันตลอดมา เราจึงควรถนอมรักษาป่าไว้ให้คงอยู่ เป็นต้นน้ำลำธาร เพื่อว่าลูกหลานเราจะได้ไม่ลำบาก”

ใช้กรอบแนวคิดตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ ๖๔/๒๕๕๗ เรื่องการปราบปราม และหยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ และคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ ๖๖/๒๕๕๗ เรื่อง เพิ่มเติมหน่วยงานสำหรับการปราบปรามหยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ และนโยบาย การปฏิบัติงานเป็นการชั่วคราวในสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งคำสั่งดังกล่าวออกมาเพื่อให้การบริหารราชการ ในการปราบปรามและหยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้พื้นที่ต่างๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถลดผลกระทบที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ของประเทศโดยกำหนดให้กระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กองกำลังรักษาความสงบเรียบร้อย กองกำลังป้องกันชายแดน ของกองทัพบกและกองทัพเรือ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร และหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการปราบปราม และจับกุมผู้บุกรุกยึดถือครอบครอง ทำลายหรือกระทำ ด้วยประการใดๆ อันเป็นการทำให้เสื่อมเสียแก่สภาพป่า รวมทั้งสมคบและสนับสนุนช่วยเหลือ ให้ได้ผลอย่างจริงจังในทุกพื้นที่ รวมทั้งสกัดกั้นการลักลอบตัดไม้ค่าหรือไม้หวงห้าม การนำเข้าและส่งออกไม้ ที่ผิดกฎหมายตลอดแนวชายแดน ตลอดจนปราบปรามเครือข่ายขบวนการตัดไม้ทำลายป่าในทุกหมู่บ้าน และชุมชนทั่วประเทศ พร้อมกับกำหนดให้หน่วยงานที่รับผิดชอบควบคุม ตรวจสอบกิจการแปรรูปไม้ การตั้งโรงงานแปรรูปไม้ การค้าไม้แปรรูป ตลอดจนการค้าหรือมีไว้ครอบครองซึ่งไม้หวงห้าม และสิ่งประดิษฐ์ เครื่องใช้หรือสิ่งอื่นที่ทำด้วยไม้หวงห้าม หากพบว่ามีการละเลยหรือมีเจตนาจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมายซึ่งบัญญัติไว้ ให้ดำเนินการลงโทษตามกฎหมายอย่างเด็ดขาดกับเจ้าของหรือผู้ประกอบการ โดยทันที ให้ติดตามผลคดีป่าไม้และดำเนินการฟื้นฟูพื้นที่ป่าที่ถูกบุกรุก ทำลายให้คืนสภาพป่าไม้ที่สมบูรณ์ ดังเดิม โดยประสานกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งภาคประชาชนและองค์กรชุมชนได้เข้ามา มีส่วนร่วมในการดำเนินการดังกล่าวอย่างจริงจัง เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดปล่อยปละละเลยหรือเข้าไป มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำผิดตามกรณีดังกล่าวข้างต้น จะต้องถูกดำเนินการลงโทษทั้งทางวินัย และทางอาญาอย่างเด็ดขาดโดยทันที และให้ทุกหน่วยที่เกี่ยวข้องยึดถือนโยบายการปฏิบัติงาน เป็นการชั่วคราวในสถานการณ์ปัจจุบันโดยกำหนดรายละเอียดในการปฏิบัติไว้ดังนี้

๑.๓.๑ การกระทำใดๆ ต้องไม่ส่งผลกระทบต่อประชาชนผู้ยากไร้ ผู้มีรายได้น้อย และผู้ไร้ที่ดินทำกิน ซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่เดิมนั้นๆ ก่อนคำสั่ง คสช. ที่ ๖๖/๒๕๕๗ มีผลบังคับใช้ ยกเว้น ผู้บุกรุกใหม่จะต้องดำเนินการสอบสวนและพิสูจน์ทราบ เพื่อกำหนดวิธีการปฏิบัติที่เหมาะสม และดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป

๑.๓.๒ การดำเนินการเร่งด่วน คือ การป้องกันไม่ให้มีการบุกรุกเพิ่มเติม ด้วยการใช้กฎหมาย อย่างเข้มงวดและเด็ดขาด

๑.๓.๓ การดำเนินการแก้ไขปัญหาที่สั่งสมมาแต่เดิม ให้หน่วยที่เกี่ยวข้องร่วมกัน พิจารณากำหนดมาตรการและวิธีการอย่างเป็นระบบเพื่อแก้ไขต่อไป

๑.๓.๔ กรณีใดๆ ซึ่งอยู่ระหว่างการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมให้ดำเนินการ ต่อไปจนกว่าจะสิ้นสุดกระบวนการที่กำหนด

นอกจากนี้กรอบแนวคิดสำคัญคือ ได้กำหนดเป้าประสงค์ หรือผลลัพธ์สุดท้ายที่แผนแม่บทต้องการ คือ การพิทักษ์รักษาทรัพยากรป่าไม้ของชาติให้มีสภาพที่สมบูรณ์ตามลักษณะประเภทของป่า ตามที่กำหนดไว้ให้ได้น้อย ๔๐% ของพื้นที่ประเทศภายในระยะเวลาไม่เกิน ๑๐ ปี แต่เนื่องจาก คณะรักษาความสงบแห่งชาติ มีความตั้งใจอย่างยั้งที่จะแก้ไขปัญหาให้ได้อย่างรวดเร็ว จึงได้กำหนด แนวทางการแก้ปัญหาระยะเร่งด่วนให้มีการรณรงค์อย่างจริงจังด้วยการประสานความร่วมมือ ของทุกภาคส่วน ดำเนินการต่อทุกพื้นที่ทั้งประเทศโดยแบ่งการดำเนินการออกเป็น ๓ ส่วน คือ

ส่วนที่ ๑ เพื่อหยุดยั้งการตัดไม้ทำลายป่าและทวงคืนผืนป่าจากผู้บุกรุกครอบครองให้ได้ตามที่เป้าหมายกำหนดไว้ภายใน ๑ ปี

ส่วนที่ ๒ เพื่อให้มีระบบบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และยั่งยืนภายใน ๒ ปี

ส่วนที่ ๓ เพื่อฟื้นฟูสภาพป่าในพื้นที่ป่าเป้าหมายทั่วทั้งประเทศให้มีสภาพที่สมบูรณ์ภายใน ๒ - ๑๐ ปี

๑.๔ ความร่วมมือในการพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในระดับภูมิภาค

ป่าไม้ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นผืนป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์เป็นทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลกมีพื้นที่ครอบคลุมตามแนวแม่น้ำโขงตั้งแต่กัมพูชา ลาว พม่า ไทย เวียดนาม ประมาณ ๖๐๐, ๐๐๐ ตารางกิโลเมตร และยักรวมถึงผืนป่า ใจกลางเกาะบอร์เนียว ซึ่งเป็นที่ตั้งของประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย และบรูไน มีพื้นที่ป่าจำนวน ๒๔๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร ผืนป่าเหล่านี้ มีคุณค่าทั้งในทางเศรษฐกิจ และนิเวศวิทยาและมีคุณค่าต่อความเป็นอยู่ของผู้คนจำนวนมาก นอกจากนี้ป่าที่อุดมสมบูรณ์เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการช่วยลดโลกร้อนได้

ในปัจจุบัน สภาพป่าที่เสื่อมโทรม และการตัดไม้ทำลายป่ามีผลทำให้พื้นที่ป่าในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีจำนวนลดลงเรื่อยๆ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ องค์การอาหารและเกษตรกรรมของสหรัฐอเมริกา มีข้อมูลสถิติการตัดไม้ทำลายป่าในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งสูงถึง ๓๗,๐๐๐ ตารางกิโลเมตรต่อปี ซึ่งการที่พื้นที่ป่าลดลงนี้ มีผลกระทบต่อบรรณิเวศน์ในพื้นที่ และการตัดไม้ทำลายป่าทำให้เกิดการปลดปล่อยธาตุคาร์บอนไดออกไซด์ที่สะสมอยู่ในต้นไม้ ออกสู่ชั้นบรรยากาศเพิ่มขึ้น ทำให้เกิดสภาวะเรือนกระจก (Green House Effect) ส่งผลให้โลกร้อนขึ้น อีกทั้งยังทำให้เกิดไฟไหม้ป่าบ่อยครั้งขึ้นกว่าปกติ ซึ่งมีผลทำให้อัตราการสูญเสียของพื้นที่ป่าไม้เพิ่มมากขึ้นอีกทางหนึ่ง

ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะประเทศในกลุ่มประชาคมอาเซียน ซึ่งมีความตระหนักร่วมกันในความสำคัญของการเกษตรและป่าไม้ที่มีต่อภูมิภาค และส่วนอื่นๆ ของโลก ได้จัดทำแถลงการณ์ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบังคับใช้กฎหมายป่าไม้ และการบริหารจัดการที่ดี (ASEAN Statement on Strengthening Forest Law Enforcement and Governance: FLEG) ขึ้นในการประชุมรัฐมนตรีอาเซียนด้านเกษตรและป่าไม้ ครั้งที่ ๒๙ เมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๐ ณ กรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นการยืนยันถึงเจตนารมณ์ของอาเซียน ในการต่อต้านการทำลายป่า และการค้าผลิตภัณฑ์จากป่าไม้ที่ผิดกฎหมาย

ในการประชุมรัฐมนตรีฯ ในครั้งนี้คณะรัฐมนตรีอาเซียนยังเห็นสมควรให้โครงการความร่วมมือด้านป่าไม้ได้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อการบริหารจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนสืบไป การดำเนินการที่สำคัญ อาทิ การดำเนินงานตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศสำหรับสัตว์ป่าและพืชป่า

ที่ใกล้สูญพันธุ์ (Convention on International Trade of Endangered Species of Wild Fauna and Flora : CITES) และได้ให้การรับรองเอกสารดังต่อไปนี้ คือ หลักเกณฑ์และตัวชี้วัดของอาเซียนสำหรับการจัดการป่าไม้เมืองร้อนแบบยั่งยืน รูปแบบการติดตาม ประเมิน และการรายงานสำหรับการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนในอาเซียน และคู่มืออาเซียนสำหรับการดำเนินการโครงการที่เสนอโดยคณะกรรมการด้านป่าไม้ระหว่างรัฐ/สภาค้นป่าไม้ระหว่างรัฐ (IPF/IFF : Intergovernmental Panel on Forests/Intergovernmental Forum on Forests)

นอกจากความร่วมมือในภูมิภาคแล้ว ยังมีการขยายความร่วมมือในด้านการเกษตรและป่าไม้ไปยังภูมิภาคใกล้เคียง ตลอดจนภูมิภาคอื่นๆ ที่เล็งเห็นความสำคัญของผืนป่าและสภาพแวดล้อมที่มีต่อสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่บนโลก เพื่อร่วมกันคิดหายุทธศาสตร์ในการแก้ปัญหา โดยรวมตัวกันจัดตั้งคณะกรรมการ องค์การต่างๆ เพื่อหาแนวทางดำเนินการในการอนุรักษ์ป่าและสิ่งแวดล้อม

ความร่วมมือภายในภูมิภาค และระหว่างภูมิภาค

- Mekong River Commission : MRC มีความมุ่งหมายเพื่อป้องกัน พิทักษ์รักษาพื้นที่ป่าบริเวณลุ่มแม่น้ำโขงมีประเทศสมาชิก ๔ ประเทศคือ กัมพูชา ไทย ลาว และเวียดนาม

- องค์การ Biodiversity Conservation Corridors Initiative : BCCI ตั้งขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ มีจุดมุ่งหมายที่คล้ายคลึงกับ MRC โดยมีแนวคิดที่ว่า การพัฒนาการทางเศรษฐกิจ และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสามารถก้าวไปพร้อมกันได้ ประเทศสมาชิกประกอบด้วย กัมพูชา จีน ลาว พม่า ไทย และเวียดนาม

- องค์การ AFoCO : Asian Forest Cooperation Organization เกิดจากความร่วมมือระหว่างกลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับสาธารณรัฐเกาหลีใต้ โดยมีความมุ่งหมายในการที่จะลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ซึ่งมีสาเหตุมาจากการตัดไม้ทำลายป่าในภูมิภาคเอเชีย และดำเนินการปลูกป่าทดแทนเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) รวมถึงหาแนวทางในการบริหารทรัพยากรป่าไม้อย่างยั่งยืน

- ความร่วมมือระหว่างประชาคมอาเซียน และประเทศเยอรมนี [ASEAN-German Programme on Response to Climate Change (GAP-CC) Module “Mitigation and Adaptation Strategies in Support of the AFCC”] โดยมีความมุ่งหมาย และมีข้อตกลงในการร่วมกันดำเนินการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อรับมือกับสภาวะแวดล้อมโลกที่เปลี่ยนแปลงในบริบทของเกษตรกรรมและการป่าไม้

ความช่วยเหลือและความร่วมมือในด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างรัฐบาลไทยกับองค์กรสิ่งแวดล้อมนอกภูมิภาคเอเชีย

- โครงการจัดการพื้นที่คุ้มครองอย่างมีส่วนร่วม (Joint Management of Protected Areas : JoMPA) เป็นโครงการความร่วมมือระหว่าง รัฐบาลไทย โดยกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กับรัฐบาลเดนมาร์ก ผ่านโครงการความร่วมมือด้านการพัฒนาแห่งประเทศเดนมาร์ก (Danish International Development Agency : DANIDA)

- โครงการผืนป่าตะวันตก (Western Forest Complex) เป็นโครงการความร่วมมือระหว่าง รัฐบาลเดนมาร์ก กับรัฐบาลไทยโดยกรมป่าไม้ จัดให้มีโครงการจัดการผืนป่าตะวันตกเชิงระบบนิเวศน์ (The Western Forest Complex Ecosystem Management : WEFCOM) มีระยะเวลาในการดำเนินโครงการตั้งแต่ ธ.ค. ๒๕๔๒ ถึง เม.ย. ๒๕๔๖ โดยยึดหลักการว่า ๑) ให้ถือว่าผืนป่าตะวันตก โดยธรรมชาติเป็นป่าผืนเดียวกันทั้งผืน ๒) ให้วางแผนการอนุรักษ์เป็นกรอบปฏิบัติเดียวกันทั้งป่า ๓) ต้องรักษาและคงไว้ซึ่งคุณค่าของผืนป่าตะวันตกอย่างยั่งยืน ๔) เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ภายใต้หลักการที่ว่า “ป่าเป็นสมบัติของคนไทยทั้งชาติ”

- โครงการจัดทำแผนแม่บทพื้นที่คุ้มครองแห่งชาติ (National Protected Areas Master Plan) เป็นโครงการความร่วมมือระหว่างกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช โดยสำนักอุทยานแห่งชาติ กับกองทุนสิ่งแวดล้อมโลก (Global Environment Facility : GEF) เพื่อวางกรอบในการจัดการพื้นที่คุ้มครองของประเทศไทย

- โครงการเร่งเสริมความยั่งยืนของระบบจัดการพื้นที่คุ้มครอง (Catalyzing Sustainability of Thailand's Protected Areas System : CATSPA) เป็นความร่วมมือระหว่างกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กับสำนักงานพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme : UNDP) โดยมีความมุ่งหมายในการพัฒนารูปแบบการจัดการโดยเน้นการนำเสนอ การจัดการระบบงบประมาณของพื้นที่คุ้มครอง การดำเนินงานในพื้นที่อนุรักษ์ ๕ แห่ง คือ อุทยานแห่งชาติ ดอยอินทนนท์ อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ อุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง และอุทยานแห่งชาติตะรุเตา

- โครงการลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการทำลายป่า และการเสื่อมโทรมของป่า ในประเทศกำลังพัฒนา (Reducing Emission from Deforestation and Forest Degradation in Developing Countries : REDD) โดยมีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เป็นหน่วยงานหลัก ขณะนี้กำลังดำเนินการขอการสนับสนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อมโลก (Global Environment Facility : GEF)

นอกจากนี้ได้มีการกำหนดไว้ในพิมพ์เขียวของประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community Blueprint) เกี่ยวกับการดำเนินการในด้านป่าไม้ ดังนี้

- ให้ดำเนินการค้นคว้าวิจัยร่วมกันในระหว่างประเทศสมาชิกในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน ในด้านผลผลิตเกษตรกรรม อาหาร และการป่าไม้
- ให้มีการร่วมมือกันในการต่อต้าน และดำเนินการต่อการตัดไม้ทำลายป่าและไฟไหม้ป่า ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นต้น

การวิเคราะห์สถานการณ์การบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้

๒.๑ สถานการณ์และแนวโน้มการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้

ประเทศไทยมีพื้นที่ประมาณ ๓๒๑ ล้านไร่ นโยบายการป่าไม้แห่งชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ กำหนดให้พื้นที่ป่าไม้อย่างน้อยร้อยละ ๔๐ ของประเทศ หรือประมาณ ๑๒๘.๓ ล้านไร่ เพื่อการอนุรักษ์ ดิน น้ำ และทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ เพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม จากข้อมูลสถิติพื้นที่ป่าไม้ ในปี พ.ศ. ๒๕๐๔ ประเทศไทยมีพื้นที่ป่าจำนวนร้อยละ ๕๓.๓ ของพื้นที่ประเทศ หรือประมาณ ๑๗๑ ล้านไร่ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๒๕ มีพื้นที่ป่าเหลืออยู่ร้อยละ ๓๐.๕๒ ของพื้นที่ประเทศ หรือประมาณ ๙๘ ล้านไร่ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ประเทศไทยมีพื้นที่ป่าเหลืออยู่ ร้อยละ ๒๕.๓ ของพื้นที่ประเทศ หรือประมาณ ๘๑ ล้านไร่ และ ปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ประเทศไทยมีพื้นที่ป่าเหลืออยู่ ร้อยละ ๓๓.๔ ของพื้นที่ประเทศหรือประมาณ ๑๐๗ ล้านไร่ ซึ่งปัจจุบันพื้นที่ป่าไม้คงเหลือ ๑๐๒.๑ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๕๗ ของประเทศ จากการลดลงของพื้นที่ป่าจำนวนมากในระยะเวลาที่ผ่านมา มีผลกระทบต่อความสมบูรณ์ของระบบนิเวศป่าไม้ และสถานภาพของพืชและสัตว์หลายชนิด ซึ่งบางชนิดได้สูญพันธุ์ไปแล้ว และบางชนิดเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ หายาก และถูกคุกคาม โดยเฉพาะพื้นที่ต้นน้ำลำธารของภาคเหนือจำนวนมากถูกบุกรุกทำลายเป็นจำนวนมาก ก่อให้เกิดภัยพิบัติดินโคลนถล่มและอุทกภัยสร้างความเสียหายอย่างมากในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา มีแนวโน้มในการบุกรุกพื้นที่ป่าและลักลอบตัดไม้ทำลายป่าเพิ่มมากขึ้น โดยพื้นที่ป่าของประเทศลดลงอย่างต่อเนื่องจากหลายสาเหตุ เช่น การบุกรุกเพื่อขยายพื้นที่ทำการเกษตร การบุกรุกครอบครองของนายทุน การออกเอกสารสิทธิ์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย การขาดจิตสำนึกสาธารณะ และการบริหารจัดการของหน่วยงานที่รับผิดชอบขาดประสิทธิภาพ โดยผู้กระทำผิดได้มีการพัฒนารูปแบบและวิธีการที่สลับซับซ้อนมากขึ้นกว่าอดีตที่ผ่านมา การบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ใช้รูปแบบการปลูกพืชเกษตรเชิงเดี่ยว ทั้งประเภทยืนต้นและล้มลุก การลักลอบตัดไม้มีการทำเป็นขบวนการใหญ่ใช้บุคคลที่มีอิทธิพลทางการเมือง และเงินทุนสนับสนุนการกระทำผิดเพื่อส่งไปขายยังต่างประเทศ ถือว่าเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงภายในประเทศอีกรูปแบบหนึ่ง และยังคงมีความรุนแรงอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งหากไม่มีการป้องกันแก้ไขอย่างเร่งด่วนก็จะส่งผลให้มีการทำลายทรัพยากรป่าไม้เพิ่มขึ้นจนเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสมดุลธรรมชาติมากยิ่งขึ้น ปัจจัยสำคัญที่ทำให้สถานการณ์ในภาพรวมของประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะรุนแรงมากขึ้น มีหลายปัจจัยดังนี้

๒.๑.๑ นโยบายของรัฐบาลบางประการที่ผ่านมาส่งเสริมให้มีการบุกรุกทำลายป่ามากขึ้น เช่น การนำพื้นที่ป่าไม้มาปฏิรูปเป็นพื้นที่เกษตร การส่งเสริมการปลูกยางพารา และการทำการเกษตรแปลงใหญ่ เป็นต้น

๒.๑.๒ วัฏจักรของการทำลายป่าเริ่มต้นตั้งแต่การเข้าไปตัดไม้แผ้วถางป่า การทำกิน การขายที่ดินป่าไม้ การเปลี่ยนมือ การครอบครอง จนไปถึงการออกเอกสารสิทธิ์ที่ดินในเขตป่า โดยเฉพาะพื้นที่ที่เหมาะสมในการสร้างโรงแรม รีสอร์ท หรือบ้านพักตากอากาศ ยังคงมีอยู่มาก

๒.๑.๓ การขยายการครอบครองพื้นที่ของกลุ่มทุนเพื่อทำการเกษตร ซึ่งส่วนใหญ่ทำเป็นแปลงใหญ่โดยมุ่งผลตอบแทนในเชิงเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว โดยไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนท้องถิ่น

๒.๑.๔ การขยายพื้นที่ทำการเกษตร ส่วนใหญ่เป็นการทำการเกษตรเชิงเดี่ยว เช่น ข้าวโพด มันสำปะหลัง ยางพารา เมื่อเกษตรกรต้องการผลผลิตเพิ่มก็ขยายพื้นที่เพิ่ม แทนที่จะพัฒนา รูปแบบและวิธีการทำการเกษตรเพื่อเพิ่มปริมาณและคุณภาพของผลผลิต

๒.๑.๕ การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่รับผิดชอบ หลายพื้นที่เจ้าหน้าที่มีการทุจริต หรือปล่อยปละละเลย จนกลุ่มผู้บุกรุกมีขนาดใหญ่ยากที่จะแก้ไขตามกฎหมายได้

๒.๑.๖ การถือครองที่ดินป่าไม้ของประชาชนที่ได้รับการยกเว้น ผ่อนปรน หรือชะลอการจับกุม ยังไม่ได้รับการจัดระเบียบ และหลายพื้นที่ยังคงถือครองโดยผิดกฎหมาย

๒.๑.๗ ปัญหาการบุกรุกแผ้วถางป่ารายใหม่ยังคงมีอยู่ ทั้งในเขตพื้นที่รกร้างว่างเปล่าที่เป็นที่ดินของรัฐ เช่น ป่าสงวนแห่งชาติ พื้นที่สาธารณะ และในเขตป่าอนุรักษ์ เช่น อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตห้ามล่าสัตว์ป่า เป็นต้น

๒.๑.๘ การลักลอบตัดไม้ทำลายป่า โดยเฉพาะการลักลอบตัดไม้พะยุงและไม้สัก อยู่ในขั้นวิกฤติและมีการกระทำกันเป็นขบวนการใหญ่ มีชาวต่างชาติ ผู้มีอิทธิพล และเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปเกี่ยวข้องโดยเฉพาะการลักลอบตัดไม้พะยุงเพื่อส่งไปขายยังต่างประเทศ เนื่องจากไม้พะยุงมีราคาสูง ทำให้คนกล้าที่จะกระทำความผิดเพื่อแลกกับผลประโยชน์ และเมื่อไม้พะยุงมีจำนวนเหลือน้อย ทำให้เกิดการลักลอบตัดไม้ชิงชัน ไม้ประดู่ มาทดแทนมากขึ้น

๒.๑.๙ การลักลอบล่าและค้าสัตว์ป่า ยังคงมีขบวนการที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่มีอิทธิพล และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งในส่วนที่เป็นสัตว์ป่าในประเทศและสัตว์ป่าต่างประเทศ ทั้งนี้ ประเทศไทยได้ถูกจัดให้เป็นประเทศทางผ่านของขบวนการล่าและค้าสัตว์ป่านานาชาติ

๒.๑.๑๐ การยุบเลิกหน่วยงานป่าไม้จังหวัดและป่าไม้อำเภอ ส่งผลให้กรมป่าไม้ไม่มีหน่วยงานภูมิภาคในการบริหารจัดการและประสานหรือบริการหน่วยงานและประชาชนในพื้นที่

๒.๑.๑๑ งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรไม่เพียงพอเมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และภารกิจที่ได้รับมอบหมาย

๒.๑.๑๒ การปฏิบัติงานในพื้นที่ป่าที่มีพื้นที่ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน มีราษฎรของประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาลักลอบตัดไม้และขนลำเลียงกลับไปประเทศของตน เช่น ในส่วนของป่าสาละวินที่มีแนวเขตติดต่อกับประเทศเมียนมา หรือป่ารอยต่อตามแนวเขตประเทศกัมพูชา และ สปป. ลาว มีการลักลอบ

ตัดไม้พะยุง ประดู่ ชิงชัน บางครั้งมีกองกำลังติดอาวุธคุ้มกันการลักลอบตัดไม้ ซึ่งการป้องกันดังกล่าวเกินขีดความสามารถในการป้องกันของเจ้าหน้าที่ป่าไม้

๒.๑.๑๓ ผู้กระทำผิดได้รับโทษที่ไม่ร้ายแรงเมื่อเทียบกับความผิดข้อหาอื่นๆ

๒.๑.๑๔ การขาดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ เช่น อาวุธปืน รถยนต์ วิทยุสื่อสาร เป็นต้น

๒.๒ แนวทางการป้องกันและปราบปรามการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้

ดำเนินการโดยใช้แผนที่ภาพถ่ายทางอากาศปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นบรรทัดฐานในการตรวจสอบสภาพความสมบูรณ์ของป่า ทั้งป่าสงวนแห่งชาติ (กรมป่าไม้) และ ป่าอนุรักษ์ (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช) แล้วนำเอาภาพถ่ายทางอากาศปี พ.ศ. ๒๕๕๔ โครงการ DMC ของกรมแผนที่ทหารมาตรวจสอบร่วม หากพื้นที่บริเวณใดที่ปรากฏในภาพถ่ายทางอากาศปี พ.ศ. ๒๕๕๔ สภาพเสื่อมโทรมหรือโล่งเตียนไปจากปี พ.ศ. ๒๕๔๕ แสดงว่าเป็นพื้นที่ที่มีการบุกรุกใหม่ อย่างแน่นอน ให้ดำเนินการตามกฎหมายได้ทันที โดยให้ตรวจสอบและดำเนินการพร้อมกันทั่วประเทศ โดยเฉพาะพื้นที่บุกรุกป่าใหม่ ซึ่งไม่มี มติ ครม. หรือระเบียบใดๆ ผ่อนผันให้ทั้งสิ้น ต้องดำเนินการตามกฎหมายทั้งหมด เพื่อนำพื้นที่ที่ถูกบุกรุกทำลายมาฟื้นฟูสภาพป่า บางแห่งอาจจัดทำเป็นป่าชุมชน มอบให้ชุมชนช่วยกันดูแลรักษาและใช้ประโยชน์ร่วมกันต่อไป โดยใช้แนวทางในการแก้ไขปัญหา ดังนี้

๒.๒.๑ ต้องไม่มีการบุกรุกเพิ่มเติมอีกนับตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

๒.๒.๒ ดำเนินการตามกฎหมายต่อผู้ที่บุกรุกป่าไม้ตามมติคณะรัฐมนตรี ๓๐ มิ.ย. พ.ศ. ๒๕๔๑ และระเบียบกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้อย่างเคร่งครัด

๒.๒.๓ จัดลำดับความเร่งด่วนกับนายทุนหรือผู้บุกรุกรายใหญ่ที่บุกรุกป่าไม้ เป็นลำดับแรก แล้วดำเนินการกับรายอื่นๆ ต่อไป

๒.๒.๔ การดำเนินการใดๆ ต้องไม่กระทบต่อประชาชนที่ใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ ในพื้นที่ที่พิสูจน์แล้วควรได้รับสิทธิในที่ดินตามกฎหมาย หรือผู้ได้รับผลกระทบจากนโยบาย หรือการดำเนินการของภาครัฐ และจะต้องเป็นการแก้ไขปัญหาทรัพยากรป่าไม้ที่เป็นระบบอย่างยั่งยืน

๒.๓ ระดับความรุนแรงของปัญหาบุกรุกทำลายป่าไม้

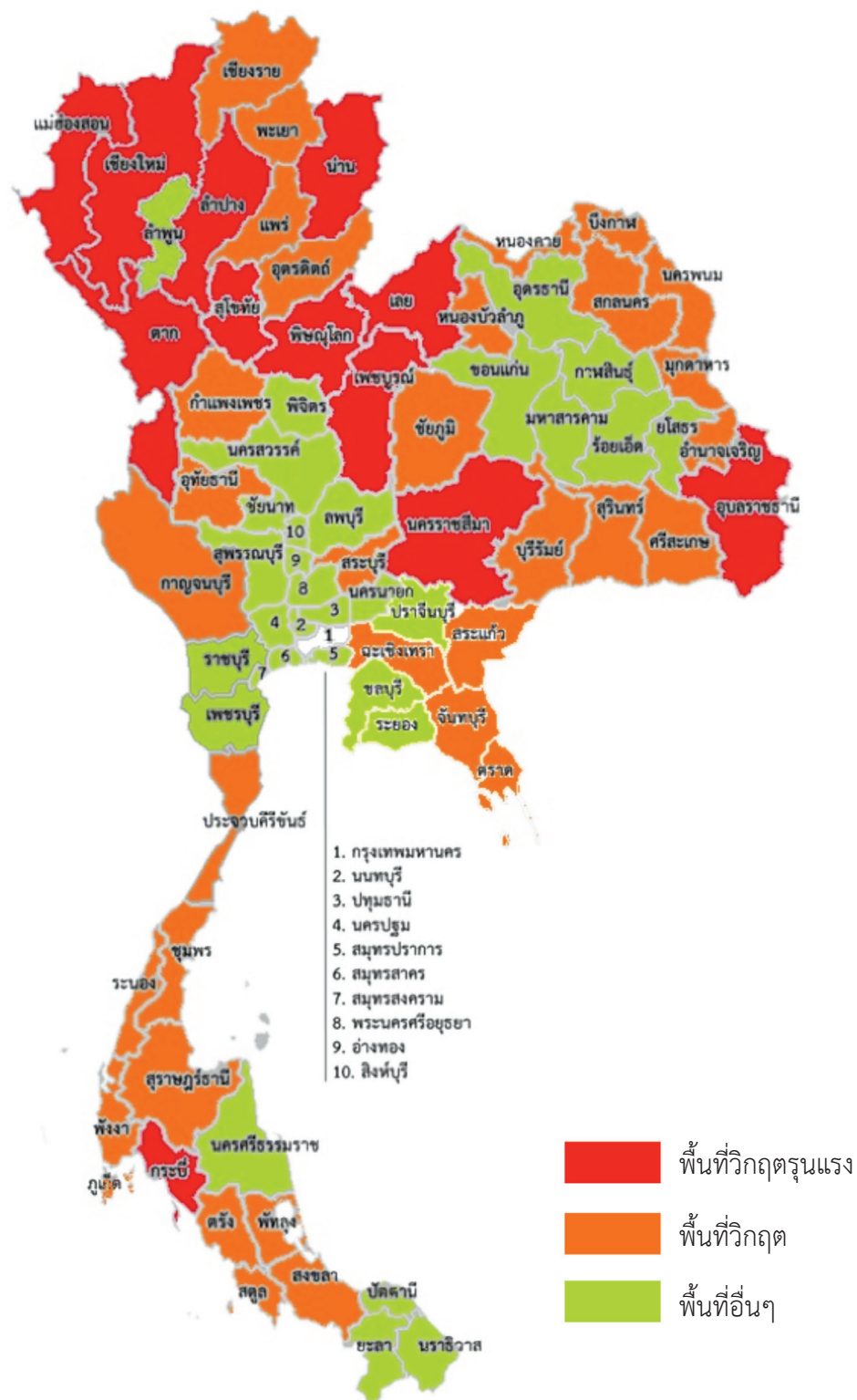
ปัจจุบันกรมป่าไม้ได้จัดตั้งสำนักงานป่าสงวนแห่งชาติเพื่อควบคุมดูแลและปฏิบัติการกิจของกรมป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติทุกแห่ง แต่ยังไม่มีการสนับสนุนบุคลากรและงบประมาณใด ๆ รวมทั้งยังไม่มอบอำนาจในการควบคุมกำกับหน่วยงานป่าไม้ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ทำให้การปฏิบัติงานช้าซ้อน และยังไม่บูรณาการในระดับพื้นที่ อีกทั้งอำเภอและจังหวัดไม่มีเจ้าหน้าที่ป่าไม้ที่จะรับนโยบายการปฏิบัติงานด้านป่าไม้ ทำให้ฝ่ายปกครองซึ่งมีศักยภาพสูงในการป้องกันปราบปราม และกำกับดูแล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ไม่สามารถปฏิบัติงานป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ส่งผลให้มีการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนฯ เป็นจำนวนมากกว่าป่าไม้ที่อยู่ในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ซึ่งมีบุคลากร และงบประมาณในการป้องกันดูแลรักษาป่ามากกว่า โดยการบุกรุกป่าไม่มีหลายลักษณะ ได้แก่ การลักลอบตัดไม้ และแปรรูปไม้ เพื่อขายในประเทศหรือส่งออก ต่างประเทศ โดยเฉพาะไม้พะยูน ไม้ชิงชัน และไม้สัก ซึ่งขณะนี้สถานการณ์อยู่ในขั้นวิกฤติ การบุกรุกป่าไม้ เพื่อใช้พื้นที่ทำการเกษตร เช่น ยางพารา ปาล์มน้ำมัน และมันสำปะหลัง เป็นต้น และการบุกรุกเพื่อ สร้างรีสอร์ท หรือบ้านพักตากอากาศ รวมทั้งการลักลอบล่าและค้าสัตว์ป่า ซึ่งปัญหาที่สมควรต้องแก้ไข อย่างเร่งด่วน คือ การบุกรุกพื้นที่เพื่อครอบครองและการลักลอบตัดไม้ที่มีนายทุนอยู่เบื้องหลังการทำให้เป็น ขบวนการใหญ่ มีชาวต่างชาติ ผู้มีอิทธิพล และเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปเกี่ยวข้อง จากสภาพปัญหาดังกล่าว กอ.รมน. กรมป่าไม้ และกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้ร่วมกันประเมินลำดับความรุนแรง ของสถานการณ์ โดยเรียงลำดับความรุนแรงจากมากไปน้อยในพื้นที่ภาคต่าง ๆ ดังนี้ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือภาคใต้ และภาคกลาง ปรากฏว่ามีพื้นที่วิกฤตรุนแรง ๑๒ จังหวัด และพื้นที่วิกฤต ๓๓ จังหวัด รวมพื้นที่วิกฤต ๔๕ จังหวัด มากกว่าครึ่งของประเทศ ดังนี้

๒.๓.๑ **พื้นที่วิกฤตรุนแรง (๑๒ จังหวัด)** ได้แก่ จังหวัด : เพชรบูรณ์, พิษณุโลก, สุโขทัย, น่าน, ลำปาง, อุบลราชธานี นครราชสีมา, เลย, กระบี่, เชียงใหม่, ตาก, และแม่ฮ่องสอน

๒.๓.๒ **พื้นที่วิกฤต (๓๓ จังหวัด)** ได้แก่ จังหวัด : กาญจนบุรี, กำแพงเพชร, จันทบุรี, ฉะเชิงเทรา, ชัยภูมิ, ชุมพร, เชียงราย, ตรัง, ตราด, บุรีรัมย์, ประจวบคีรีขันธ์, พะเยา, พังงา, พัทลุง, แพร่, ภูเก็ต, ระนอง, ศรีสะเกษ, สกลนคร, สงขลา, สตูล, สุราษฎร์ธานี, สุรินทร์, อุทัยธานี, สระแก้ว, มุกดาหาร, นครพนม, บึงกาฬ หนองบัวลำภู, สระบุรี, หนองคาย, อำนาจเจริญ และอุดรธานี

๒.๓.๓ **พื้นที่อื่น ๆ (๓๑ จังหวัด)** ได้แก่ จังหวัด : กาฬสินธุ์, ขอนแก่น, ชลบุรี, ชัยนาท, นครนายก, นครปฐม, นครศรีธรรมราช, นครสวรรค์, นนทบุรี, นราธิวาส, ปทุมธานี, ปราจีนบุรี, ปัตตานี, พระนครศรีอยุธยา, พิจิตร, เพชรบุรี, มหาสารคาม, ยโสธร, ยะลา, ร้อยเอ็ด, ระยอง, ราชบุรี, ลพบุรี, ลำพูน, สมุทรปราการ, สมุทรสาคร, สมุทรสงคราม, สิงห์บุรี, สุพรรณบุรี, อ่างทอง และอุดรธานี

ภาพที่ ๑ การแบ่งพื้นที่ตามความรุนแรงของการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้

ยุทธศาสตร์การพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชาติ

จากสถานการณ์การบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้อย่างต่อเนื่อง ทำให้พื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทยมีจำนวนลดลงเป็นจำนวนมาก ก่อให้เกิดผลกระทบและความขัดแย้งเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ที่รุนแรง ประเทศไทยต้องมีการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติของประเทศให้มีพื้นที่ส่วนหนึ่งเป็นพื้นที่ป่าเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติให้มีความสมบูรณ์และสมดุล ประชาชนกับป่าอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เพื่อให้มีพื้นที่ป่าไม้อย่างน้อยร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศ และเพื่อเป็นการหยุดยั้งการบุกรุกพื้นที่ตัดไม้ทำลายป่า และพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชาติให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชาติ ดังนี้

๓.๑ วิสัยทัศน์ (Vision)

“ประเทศไทยมีทรัพยากรป่าไม้อุดมสมบูรณ์ อันเป็นรากฐานการพัฒนาชาติให้มั่นคงยั่งยืน”

๓.๒ พันธกิจ (Mission)

- ๓.๒.๑ หยุดยั้งการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ทุกประเภทอย่างเร่งด่วน
- ๓.๒.๒ หยุดยั้งการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า
- ๓.๒.๓ หยุดยั้งการลักลอบล่าและค้าสัตว์ป่า
- ๓.๒.๔ จัดทำแนวเขตป่าไม้ให้ชัดเจน
- ๓.๒.๕ สร้างจิตสำนึกรักและหวงแหนทรัพยากรป่าไม้อย่างจริงจังและต่อเนื่อง
- ๓.๒.๖ ขับไล่ รื้อถอน จับกุมเอาผิดกับผู้เข้าครอบครองพื้นที่ป่าโดยผิดกฎหมาย
- ๓.๒.๗ ป้องกันการบุกรุกแผ้วถางป่าของราษฎรรายใหม่ในเขตพื้นที่กร้างหรือเสื่อมโทรม
- ๓.๒.๘ ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานและกระบวนการทำงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบให้มีประสิทธิภาพ
- ๓.๒.๙ ปรับปรุงกฎหมายที่มีความขัดแย้งกันทำให้เกิดช่องว่าง หรืออุปสรรคในการพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ รวมทั้งการปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศอย่างเคร่งครัด
- ๓.๒.๑๐ ฟื้นฟูสภาพป่าที่เสื่อมโทรม
- ๓.๒.๑๑ ส่งเสริมการปลูกป่าบริเวณพื้นที่ถูกบุกรุก และบริเวณช่องทางผ่านแดนร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน ให้เป็นป่าอาเซียน
- ๓.๒.๑๒ ปรับปรุงระบบการดูแลรักษาป่าโดยให้ทุกภาคส่วน มีส่วนร่วมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

๓.๓ เป้าหมายหลัก (Goal)

พิทักษ์รักษาป่าไม้ของประเทศให้มีความสมบูรณ์โดยให้มีพื้นที่ป่า อย่างน้อย ๔๐% ของพื้นที่ประเทศ ภายใน ๑๐ ปี

๓.๔ วัตถุประสงค์ (Objective)

๓.๔.๑ เพื่อหยุดยั้งการตัดไม้ทำลายป่าและทวงคืนผืนป่าจากผู้บุกรุกครอบครอง ให้ได้ตามที่เป้าหมายกำหนดไว้ภายใน ๑ ปี

๓.๔.๒ เพื่อให้มีระบบบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และยั่งยืน ภายใน ๒ ปี

๓.๔.๓ เพื่อฟื้นฟูสภาพป่าในพื้นที่ป่าเป้าหมายทั่วประเทศให้มีสภาพที่สมบูรณ์ ภายใน ๒ - ๑๐ ปี

ยุทธศาสตร์การพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชาติ

ภาพที่ ๒ ยุทธศาสตร์การพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชาติ (๔ ป.)

๓.๕ ยุทธศาสตร์การพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชาติ ประกอบด้วย ๔ ประเด็นยุทธศาสตร์ คือ

๓.๕.๑ ประเด็นยุทธศาสตร์ ผนึกกำลังป้องกันและปราบปรามการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้

สิ่งสำคัญในการป้องกันและปราบปรามการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ คือ ความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ในการร่วมกันปกป้องด้วยความรักและหวงแหนทรัพยากรป่าไม้ของชาติ อย่างจริงจัง ต้องมีความชัดเจนในการกำหนดแนวเขตป่าไม้ กฎหมาย อำนาจหน้าที่ การสนับสนุน รวมทั้ง ความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะประชาชนในพื้นที่ป่าและพื้นที่รอบป่า ปัจจัยความสำเร็จของการปฏิบัติการคือความเข้าใจร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์คือ เพื่อหยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ ให้ได้อย่างรวดเร็ว ยุทธศาสตร์นี้มีกลยุทธ์ที่สำคัญดังนี้

๓.๕.๑.๑ หยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้

๑) ให้ยึดถือแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศปี พ.ศ. ๒๕๔๔ - ๒๕๔๕ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นหลักในการกำหนดสภาพพื้นที่ป่าไม้ ตามมติคณะรัฐมนตรี ๓๐ มิ.ย. พ.ศ. ๒๕๔๑ และดำเนินการตามกฎหมายหรือระเบียบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

๒) เร่งรัดการจับกุมผู้บุกรุกป่าไม้ โดยจัดลำดับความเร่งด่วน กับผู้บุกรุกรายใหญ่เป็นลำดับแรก แล้วดำเนินการกับรายอื่นๆ ต่อไป

๓) ประสานความร่วมมือใช้อากาศยานในการป้องกัน และปราบปรามการลักลอบบุกรุกตัดไม้ทำลายป่า

๔) เร่งรัดติดตามให้ได้ตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ และใช้มาตรการทางกฎหมายดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดอย่างเฉียบขาดและจริงจัง

๕) กรณีคดีตรวจยึด/จับกุมโดยไม่ได้ตัวผู้ต้องหา ให้กำหนดเวลา ที่ผู้ต้องหาต้องมารายงานตัวหรือนำหลักฐาน/เอกสารแสดงสิทธิในที่ดินมาแสดง หากพ้นกำหนดให้สามารถทำลายหรือถอนสิ่งปลูกสร้างตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้โดยไม่ต้องรอการพิจารณาตัดสินของศาล โดยถือว่าเป็นพื้นที่ของทางราชการ และให้ฟื้นฟูป่าไม้อย่างรวดเร็ว เพื่อป้องกันการกลับมาลักลอบใช้ประโยชน์ หรือทำลายหลักฐานของผู้ต้องหาหรือบุคคลอื่นในระหว่างที่ยังไม่ถูกจับกุมดำเนินคดี

๖) ดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ซึ่งรู้เห็นเป็นใจ หรือให้การสนับสนุน การกระทำความผิดกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ทั้งทางวินัย แพ่ง และอาญา อย่างเด็ดขาดและจริงจัง

๗) เข้มงวดกวดขันการตรวจสอบไม้ นำเข้าและส่งออก จากต่างประเทศเพื่อป้องกันมิให้มีการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าของประเทศไทย

๘) เข้มงวดกวดขันเพื่อป้องกันการค้า การนำเข้า การส่งออก และนำผ่านแดน ตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศสำหรับสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (Convention on International Trade of Endangered Species of Wild Fauna and Flora : CITES) เช่น การลักลอบค้าสัตว์ป่า สัตว์สงวน งามช้าง และพืชป่า เป็นต้น

๙) สำรวจและจัดทำบัญชี ผู้มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าเพื่อเฝ้าระวังมิให้กระทำความผิด

๑๐) จัดให้มีการลาดตระเวนร่วมกันของหน่วยงานด้านความมั่นคงในบริเวณพื้นที่ล่อแหลมตามแนวเขตติดต่อระหว่างประเทศ

๑๑) กรณีผู้บุกรุกรายใหม่เป็นประชาชนผู้ยากไร้ มีรายได้น้อย และผู้ไร้ที่ดินทำกิน ตามคำสั่ง คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖๖/๒๕๕๗ จะต้องดำเนินการสอบสวน และพิสูจน์ทราบเพื่อกำหนดวิธีการปฏิบัติที่เหมาะสม และดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป

๓.๕.๑.๒ จัดตั้งหน่วยเฉพาะกิจป้องกันและปราบปรามการตัดไม้ทำลายป่า

๑) จัดตั้งหน่วยเฉพาะกิจป้องกันและปราบปรามการตัดไม้ทำลายป่าประจำแต่ละภาค (ฉก.ปปม.) เพื่อสนับสนุนกำลังเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า กำลังหลักเป็นเจ้าหน้าที่ทหารสนธิกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ ตำรวจฝ่ายปกครอง และฝ่ายกฎหมาย เป็นต้น สามารถเข้าปฏิบัติงานครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ โดยจัดตั้งขึ้นปีต่อปีจนกว่าสถานการณ์จะคลี่คลาย อยู่ภายใต้การควบคุม อำนวยการ ประสานงาน และกำกับดูแลของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

๒) ให้ทุกหน่วยงานให้การสนับสนุนการจัดกำลังและการปฏิบัติงานของหน่วยเฉพาะกิจป้องกันและปราบปรามการตัดไม้ทำลายป่าตามที่ร้องขอ

๓) การคัดเลือกเจ้าหน้าที่และหน่วยปฏิบัติในการสนธิกำลังของหน่วยเฉพาะกิจฯ ต้องพิจารณาผู้ที่มีความซื่อสัตย์เสียสละ และไม่เคยมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดกฎหมายป่าไม้โดยเด็ดขาด

๔) ให้มีการจัดตั้งด่านตรวจ จุดตรวจ และ จุดสกัด ทำการตรวจค้น และจับกุม การล่าสัตว์ไม้และสัตว์ป่าผิดกฎหมายอย่างเคร่งครัด โดยให้มีการสนธิกำลังทั้งราชการ พลเรือน ตำรวจ ทหาร และบุคคลที่เกี่ยวข้อง

๓.๕.๑.๓ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการตัดไม้ทำลายป่า

๑) เพิ่มช่องทางการมีส่วนร่วมภาคประชาชนให้มากขึ้น ในการแจ้งข่าวสารโดยจัดตั้งศูนย์รับแจ้งเหตุ, ศูนย์ร้องเรียน, ศูนย์ดำรงธรรม เป็นต้น

๒) ประสานความร่วมมือสื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์และสื่อออนไลน์ ให้ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสารการป้องกันการบุกรุกตัดไม้ทำลายป่าอย่างกว้างขวางและให้ประสานการบุกรุกตัดไม้ทำลายป่าและกระทำความผิดกฎหมายป่าไม้ เพื่อให้สังคมช่วยกันต่อต้านและหยุดยั้งการบุกรุกตัดไม้ทำลายป่า

๓) ประสานความร่วมมือจากภาคเอกชน ภาคประชาชน และกลุ่มจิตอาสาในการร่วมยับยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้

๔) ให้รางวัลนำจับแก่ผู้แจ้งข้อมูล ข่าวสาร และให้การสนับสนุน
จนนำไปสู่การจับกุมได้เป็นผลสำเร็จ

๕) รณรงค์ ประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสารการป้องกัน
และปราบปรามการบุกรุกตัดไม้ทำลายป่า ให้เข้าถึงประชาชนในชุมชนในเขตพื้นที่ป่าและพื้นที่รอบป่า
อย่างชัดเจนและต่อเนื่อง

**๓.๕.๑.๔ ยึดคืนพื้นที่ป่า ยับยั้งการบุกรุกป่า และแก้ปัญหาป่าบุกรุกคน
โดยใช้ภาพถ่ายทางอากาศเป็นหลักฐานหลัก ร่วมกับหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง**

๑) ตรวจสอบพื้นที่ป่าไม้ที่ถูกบุกรุกเพิ่มเติมหลังจาก
มติคณะรัฐมนตรี ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๑ ที่ผ่อนผันให้ราษฎรอยู่อาศัย/ทำกินในพื้นที่ป่าไม้เพื่อแก้ไขปัญหา
ความขัดแย้ง โดยใช้แผนที่ภาพถ่ายสี กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ร่วมกับการตรวจสอบ
ภาคพื้นดินในการกำหนดพื้นที่ผ่อนผัน โดยการจัดทำแนวเขตป่าไม้ที่ปรากฏอยู่บนแผนที่ภาพถ่าย
ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นหลักฐานตรวจสอบสภาพป่าไม้ตามมติคณะรัฐมนตรี ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๑
นำไปวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลแนวเขตป่าไม้ที่ปรากฏบนแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศในปัจจุบัน เพื่อสรุป
แนวเขตพื้นที่ที่มีการบุกรุกเพิ่มเติมในช่วงเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นต้นมา โดยให้ตรวจสอบ
และดำเนินการทั่วประเทศ การบุกรุกพื้นที่ใหม่ไม่มีมิติหรือระเบียบใดๆ ผ่อนผันให้ทั้งสิ้น ต้องดำเนินการ
ตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดและเด็ดขาดเพื่อนำพื้นที่มาฟื้นฟูสภาพป่า ส่วนพื้นที่ที่พิสูจน์แล้วพบว่า
มีการบุกรุกก่อนปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ให้ดำเนินการภายใต้กรอบของกฎหมาย มติคณะรัฐมนตรี หรือ
ระเบียบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด โดยใช้ภาพถ่ายทางอากาศเป็นหลักฐานหลักร่วมกับหลักฐานอื่น
ที่เกี่ยวข้อง

๒) ในกรณีที่เมื่อดำเนินการตามกฎหมาย มติคณะรัฐมนตรี
ระเบียบ และหลักวิชาการแล้ว จำเป็นต้องดำเนินการเคลื่อนย้ายราษฎรออกจากบริเวณนั้น
อาจมีมาตรการชดเชยที่เหมาะสมและเป็นธรรม ทั้งนี้ หากยังไม่สามารถเคลื่อนย้ายราษฎรออกจากพื้นที่
ได้ทันที ให้ดำเนินการควบคุมขอบเขตพื้นที่มิให้ขยายเพิ่มเติมโดยเด็ดขาด และกำหนดเงื่อนไข
การใช้ประโยชน์บนพื้นฐานการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และการอนุรักษ์ทรัพยากรดินและน้ำ

๓) พื้นที่ที่ได้ดำเนินการยึดคืนพื้นที่ได้แล้วให้เร่งดำเนินการฟื้นฟู
ตามหลักวิชาการและดำเนินกิจกรรมป้องกันการบุกรุกซ้ำในพื้นที่เดิม หากมีการบุกรุกซ้ำให้ดำเนินการ
ตามกฎหมายอย่างเฉียบขาด

๔) ยับยั้งการบุกรุกป่าไม้เพิ่มเติม ด้วยการสร้างระบบติดตาม
ตรวจสอบสภาพป่าอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การจัดทำแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศปีล่าสุดที่กรมแผนที่ทหาร
หรือหน่วยงานอื่นได้บินถ่ายแล้ว เพื่อจัดทำแนวเขตพื้นที่ที่ยังมีสภาพเป็นป่าไม้ในปัจจุบันไว้เป็นกรอบ
ในการตรวจสอบการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ และนำไปวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลพื้นที่ป่าไม้ซึ่งเป็นผลการแปล
ภาพดาวเทียมที่จะถ่ายในอนาคตเพื่อกำหนด Hot Spot ที่มีการบุกรุก และยับยั้งการบุกรุก
ทำลายทรัพยากรป่าไม้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยจะต้องเร่งให้จัดสรรงบประมาณให้มีการบินถ่ายภาพ
ให้ครบทั้งประเทศโดยเร็ว

๕) แก้ไขปัญหาป่าบุกรุกคนในพื้นที่ที่ได้รับการร้องเรียน ซึ่งสิทธิของราษฎรที่ทำกินในที่ดินของตนมาช้านานก่อนการประกาศแนวเขตป่าไม้ต่างๆ โดย

(๑) เร่งรัดการจัดทำและกำหนดเขตพื้นที่ป่าไม้ ตาม พ.ร.บ. ป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ให้ชัดเจนโดยใช้แผนที่ภาพถ่ายทางอากาศ พ.ศ. ๒๔๙๕ - ๒๔๙๙ จากโครงการเร่งด่วนเพื่อแก้ไขปัญหาการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ของประเทศ ของกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับแผนที่ภูมิประเทศมาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ ชุด L708

(๒) จัดทำแปลงที่ดินทำกินและแปลงอยู่อาศัยของราษฎร ในพื้นที่ป่าไม้ทุกประเภท

(๓) วิเคราะห์และตรวจสอบร่องรอยการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ กับแนวเขตป่าไม้ตาม พ.ร.บ. ป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ที่จัดทำขึ้นและแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศในอดีต และพิสูจน์สิทธิและคืนสิทธิในที่ดินให้กับราษฎรที่ถูกรอนสิทธิมาเป็นระยะเวลานาน

๓.๕.๒ ประเด็นยุทธศาสตร์ ปลุกจิตสำนึกรักผืนป่าของแผ่นดิน

ทรัพยากรป่าไม้ถือเป็นสมบัติของชาติ เป็นมรดกที่ทุกคนในชาติ มีส่วนรับผิดชอบ การปลุกจิตสำนึกให้ทุกคนในสังคมได้แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อ เป็นสิ่งที่จำเป็นในการรักษา ปกป้องทรัพยากรเหล่านี้ ซึ่งมีใช้เป็นส่วนรับผิดชอบต่อผู้ใดผู้หนึ่งหรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง ประชาชนต้องรับรู้และมีส่วนร่วมในการดูแลรักษา โดยมีวัตถุประสงค์คือเพื่อปลุกจิตสำนึกให้ประชาชน รัก หวงแหน และปกป้อง ทรัพยากรป่าไม้ของชาติ ยุทธศาสตร์นี้มีกลยุทธ์ที่สำคัญดังนี้

๓.๕.๒.๑ กำหนดให้การแก้ไขปัญหาการบุกรุกตัดไม้ทำลายป่า เป็น “วาระแห่งชาติ”

๑) กำหนดนโยบายให้การแก้ไขปัญหาเรื่องการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ และการตัดไม้ทำลายป่าเป็น “วาระแห่งชาติ” เพื่อปลุกจิตสำนึกของคนในชาติให้เห็นความสำคัญของ ทรัพยากร และให้หน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา และกำหนด นโยบายต่างๆ ให้เป็นแนวทางเดียวกัน

๒) ปลุกจิตสำนึกให้เยาวชนและประชาชนมีความรักและหวงแหน ทรัพยากรป่าไม้ในรูปแบบต่างๆ เช่น บรรจุไว้ในหลักสูตรการศึกษาทุกระดับ และสอดแทรกการปลุกจิตสำนึก ในเนื้อหาหนังสือประเภทต่างๆ

๓) ประยุกต์ใช้กลไก PES (Payment for Environmental Services) มาสร้างแรงจูงใจทางเศรษฐกิจในการอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรป่าไม้กับผู้ที่มิชอบบาท ในการดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้ ผู้ที่ใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้ และผู้ที่ได้รับผลกระทบ จากการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศป่าไม้

๓.๕.๒.๒ จัดตั้งองค์กรแนวร่วมภาคประชาชนเพื่อปลุกจิตสำนึก

๑) จัดตั้งองค์กรแนวร่วมภาคประชาชนเพื่อปลุกจิตสำนึก และ เข้าร่วมกับหน่วยงานของรัฐ เพื่อทำหน้าที่แจ้งเตือน ฝ่าระวัง และคุ้มครองรักษาพื้นที่ป่าไม้ เช่น อาสาสมัคร พิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.)

๒) ประสานงานกับทุกภาคส่วน เพื่อให้มีการใช้ประโยชน์ และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความสมบูรณ์ สามารถสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตได้อย่างยั่งยืน ภายใต้ระบบการจัดการพื้นที่กับภารกิจของหน่วยงานและการเข้ามา มีส่วนร่วมของประชาชนให้เกิดความตระหนักในการวางแผนและป้องกันรักษาทรัพยากรธรรมชาติมากขึ้น

๓) ส่งเสริมให้มีความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน องค์กรแนวร่วม ภาคประชาชนภายในประเทศกับหน่วยงาน และองค์กรแนวร่วมในประชาคมโลก เพื่อให้เกิดกิจกรรม สนับสนุนการป้องกันปราบปรามการบุกรุก ทำลายทรัพยากรป่าไม้

๓.๕.๒.๓ ปลุกจิตสำนึกให้เจ้าหน้าที่ที่มีความภาคภูมิใจในการปฏิบัติงาน

ปลุกจิตสำนึกและปลูกฝังอุดมการณ์ให้กับเจ้าหน้าที่ให้สามารถอุทิศตนให้การพิทักษ์ ทรัพยากรป่าไม้ด้วยวิธีการดังนี้

๑) ปลูกฝังอบรมเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง ให้มีอุดมการณ์ ความรักหวงแหนทรัพยากรป่าไม้ และภาคภูมิใจที่ได้ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้พิทักษ์มรดกของแผ่นดิน

๒) กรณีมีข้อมูล เบาะแส หรือหลักฐานพอเชื่อได้ว่า เจ้าหน้าที่ ในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวกับคดีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ตำรวจ, ทหาร, อัยการ, เจ้าหน้าที่ชุดจับกุม, เจ้าหน้าที่กรมป่าไม้, เจ้าหน้าที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช, เจ้าหน้าที่ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, ฝ่ายปกครอง และเจ้าหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง กระทำการอันเป็น การช่วยเหลือผู้กระทำความผิดทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่ว่าจะได้ผลประโยชน์ตอบแทนหรือไม่ก็ตาม ให้ถือเป็นเสมือนเป็นผู้มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดนั้นๆ จะต้องถูกพักการพ้นที่ และหากศาลตัดสิน ว่าผู้ต้องหากระทำความผิดจริงให้นำผลของคดีมาพิจารณาลงโทษข้าราชการผู้เกี่ยวข้องนั้นด้วย อย่างเฉียบขาด

๓) จัดตั้งสถาบันหรือโรงเรียนเพื่อสร้างเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่า ที่มีคุณภาพในการปฏิบัติงานคุ้มครองป้องกันและปฏิบัติงานอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ให้มีจำนวนที่สมดุลกับจำนวนพื้นที่ป่า

๔) เชิดชูวีรกรรมหรือคุณความดีของผู้ที่อุทิศตนเป็นแบบอย่าง ของการพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้สู่สังคมอย่างต่อเนื่องและจริงจัง

๓.๕.๓ ประเด็นยุทธศาสตร์ ปฏิรูประบบการพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้

การจัดระบบของการพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ยังมีสิ่งที่เป็นปัญหาอยู่มาก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของกฎหมาย, ระเบียบวิธีการ, การจัดโครงสร้าง ขององค์กรที่เกี่ยวข้อง, ปัญหาด้านกำลังคน, การกระจายอำนาจ, ระบบงบประมาณ, การประสานงาน, และการตรวจสอบประเมินผล เป็นอุปสรรคและปัญหาในการดำเนินการ จึงมีความจำเป็นที่จะต้อง ปฏิรูประบบใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์คือ เพื่อปรับปรุงระบบของการพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ยุทธศาสตร์นี้มีกลยุทธ์ที่สำคัญดังนี้

๓.๕.๓.๑ ปรับปรุงระบบการพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้

๑) ปรับปรุงและบูรณาการนโยบายเกี่ยวกับการป่าไม้ให้มีเอกภาพ และเกิดผลสัมฤทธิ์ในทางปฏิบัติ และแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติ ที่มีบทบาทในการเสนอ นโยบาย ติดตาม และประเมินผลการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ของประเทศอย่างเป็นรูปธรรม

๒) จัดตั้งศูนย์ข้อมูลป่าไม้และที่ดินทำกิน เพื่อทำหน้าที่ ในการรับปัญหา ติดตาม และพิสูจน์สิทธิในที่ดินทำกิน และประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐต่างๆ เพื่อให้สามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว พร้อมทั้งมีระบบฐานข้อมูลและแผนที่เพื่อบูรณาการ ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓) ปรับบทบาทภาระหน้าที่ของ ทสจ. และศูนย์ประสานงาน ป่าไม้จังหวัดเพื่อตอบสนองการให้บริการด้านการใช้ทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างรวดเร็ว การอนุญาต ดำเนินการใดๆ ต้องมีขั้นตอนที่โปร่งใส

๔) การกำหนดนโยบายในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ และการเกษตรกรรมต้องสอดคล้องและไม่เกิดผลกระทบกับการป้องกันรักษาทรัพยากรธรรมชาติด้วย เนื่องจากนโยบายรัฐบาลบางประการที่ผ่านมา อาจส่งผลทำให้มีการบุกรุกทำลายป่ามากขึ้น เช่น การนำพื้นที่ป่าไม้ มาปฏิรูปเป็นพื้นที่เกษตร การส่งเสริมการปลูกยางพารา การส่งเสริมทำการเกษตรแปลงใหญ่ การพัฒนาการท่องเที่ยว ฯลฯ

๕) ปรับปรุงรูปแบบการบริหารจัดการป่าไม้ของกรมป่าไม้ ให้อยู่ในรูปการบริหารเชิงพื้นที่ (area approach) โดยกระจายอำนาจการบริหาร งบประมาณ และบุคลากร สู่สำนักงานป่าสงวนแห่งชาติแต่ละแห่ง

๖) ให้ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการของกรมป่าไม้ และ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ให้มีการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้อย่างบูรณาการ โดย

(๑) ปรับปรุงและพัฒนาศักยภาพการบริหารองค์กรในทุกระดับ ทั้งในด้านการกิจ โครงสร้างการบริหารงาน อัตรากำลัง และแผน โดยกำหนดพื้นที่ในการบริหารจัดการ ของทั้งสองกรมให้ชัดเจน

(๒) เจ้าหน้าที่แต่ละหน่วยงานสามารถปฏิบัติงาน แบบบูรณาการหรือช่วยเหลือทดแทนกันได้

(๓) ผู้บริหารทุกระดับทราบข้อมูลเชื่อมโยงกัน เมื่อมีการโยกย้ายหมุนเวียนสามารถบริหารงานได้อย่างต่อเนื่อง มีประสิทธิภาพ

(๔) ช่วยแก้ไขปัญหาพื้นที่รับผิดชอบที่ทับซ้อนกัน

(๕) พัฒนาศักยภาพในการติดต่อประสานงานกับทุกหน่วย เพื่อบูรณาการแก้ไขปัญหาอย่างมีเอกภาพ รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

(๖) บริหารจัดการพื้นที่ป่าไม้ตามแนวทางระบบนิเวศ (Ecosystem Approach) หรือการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้แบบกลุ่มป่าทั้งพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ตามกฎหมายและป่าสงวนแห่งชาติ

๓.๕.๓.๒ พิจารณาจัดตั้งหน่วยงานด้านการบริหารจัดการป่าไม้ ทั้งระดับจังหวัดและอำเภอ

- ๑) ให้มีสำนักงานป่าไม้จังหวัดและสำนักงานป่าไม้อำเภอ เพื่อปฏิบัติงานร่วมกับฝ่ายปกครอง และฝ่ายอื่นๆ ในการป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้และบริการประชาชน
- ๒) ปรับปรุงอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ป่าไม้ในระดับจังหวัดและอำเภอ โดยกำหนดบทบาทและหน้าที่ให้ชัดเจน
- ๓) เพิ่มขีดความสามารถการปฏิบัติงานป่าไม้ในระดับภูมิภาค จังหวัด อำเภอ และระดับท้องถิ่น
- ๔) ให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ ป้องกันรักษาป่า
- ๕) คดีด้านทรัพยากรธรรมชาติ ให้พนักงานฝ่ายปกครอง (ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ นายอำเภอ หรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี) เป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนทุกคดี

๓.๕.๓.๓ จัดทำแนวเขตทรัพยากรป่าไม้ทุกประเภทให้เป็นแนวเดียว ที่ชัดเจน

- ๑) จัดทำแนวเขตป่าไม้ตาม พ.ร.บ. ป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ที่เดิมไม่เคยมีแนวเขตที่ชัดเจนและทำให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้กฎหมาย การจัดทำแนวเขตทำได้ด้วยการใช้ภาพถ่ายทางอากาศปี พ.ศ. ๒๔๙๕ - ๒๔๙๙ ร่วมกับแผนที่ภูมิประเทศมาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ ชุด L708 (ในพื้นที่ซึ่งไม่มีภาพถ่ายทางอากาศปี พ.ศ. ๒๔๙๕ - ๒๔๙๙ และแผนที่ภูมิประเทศมาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ ชุด L708 ให้ใช้ภาพถ่ายทางอากาศปีถัดมาที่มีอยู่ร่วมกับแผนที่ภูมิประเทศมาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ ชุด L7017) และจัดทำแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติ และป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย และป่าชายเลนตามมติคณะรัฐมนตรี ให้มีความถูกต้องชัดเจน และเพิกถอนในส่วนที่ซ้อนทับกันออกจากป่าสงวนแห่งชาติ และเพิกถอนพื้นที่ซึ่งมีการใช้ประโยชน์มาแล้วตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ให้มีความชัดเจน รวมทั้งประกาศพื้นที่ป่าไม้ที่เป็นช่องว่างหรือยังไม่ได้กำหนด ให้เป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ หรือป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย
- ๒) จัดทำแนวเขตหรือแนวแปลงของกิจกรรมต่างๆ ที่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการหรือใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าไม้ทุกประเภท รวมถึงพื้นที่ป่าชุมชน เพื่อให้สามารถนำข้อมูลแนวเขตมาประกอบการบริหารจัดการได้อย่างเหมาะสม
- ๓) จัดทำฐานข้อมูลแปลงที่ดินของราษฎรที่อยู่อาศัย หรือทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าไม้ทั้งหมดเพื่อการพิสูจน์สิทธิและคืนสิทธิในที่ดินให้กับราษฎรที่ถูกสิทธิรอนสิทธิมาเป็นระยะเวลานานจากปัญหาป่าบุกรุกคน และใช้เป็นข้อมูลในการบริหารจัดการการฟื้นฟู และใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าไม้

๔) ให้สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) กันพื้นที่ที่ยังไม่ได้ดำเนินการจัดสรรตามมติ ครม. เมื่อ ๔ พ.ค. ๒๕๓๖ และมีสภาพเป็นป่าคืนมาให้กรมป่าไม้เพื่อดำเนินการจัดการหรือฟื้นฟู และให้ยุติการออก สปก. ๔ - ๐๑ ไว้ก่อน ส่วนพื้นที่ที่ได้รับการจัดสรรแล้วให้บังคับใช้ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับที่ดินป่าไม้ที่ได้รับการจัดสรรแล้วอย่างเคร่งครัด และให้ควบคุมป้องกัน ตรวจสอบ การเปลี่ยนผู้ใช้ประโยชน์จากผู้ได้รับการจัดสรรเป็นบุคคลอื่น

๕) จัดทำระบบฐานข้อมูลแนวเขตป่าไม้และกิจกรรมในเขตป่าไม้ในระบบภูมิสารสนเทศ โดยจะต้องสามารถเรียกค้นและแสดงข้อมูลแนวเขตป่าไม้ ตาม พ.ร.บ. ป่าไม้ พุทธศักราช ๒๕๔๔ แนวเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย หรือป่าชายเลน และกิจกรรมต่างๆ ที่มีในพื้นที่ป่าไม้ทั้งหมดเพื่อให้สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการกิจที่เกี่ยวข้องได้อย่างรวดเร็ว และเชื่อมโยงให้หน่วยงานต่างๆ สามารถเข้าถึงข้อมูลแนวเขตป่าไม้เหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้หน่วยงานต่างๆ สามารถตรวจสอบเกี่ยวกับการทับซ้อนระหว่างแนวเขตป่าไม้ประเภทต่างๆ และแนวเขตป่าไม้ที่อยู่ภายใต้ภารกิจของแต่ละหน่วยงาน สำหรับใช้ในการบริหารจัดการต่อไป

๓.๕.๓.๔ จำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ (Zoning)

๑) จำแนกเขตที่ดินป่าไม้ที่เหมาะสมโดยพิจารณาถึงความยั่งยืนด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจของประเทศ โดยใช้แนวเขตป่าไม้ตาม พ.ร.บ. ป่าไม้ พุทธศักราช ๒๕๔๔ ที่จัดทำขึ้นใหม่เป็นฐาน ร่วมกับข้อมูลทางวิชาการอื่นๆ และสนับสนุนเป้าหมายให้พื้นที่ป่าไม้ของประเทศไม่น้อยกว่า ๔๐% ของพื้นที่ประเทศไทย ด้วยการบูรณาการข้อมูลที่ต้องทันสมัยและวิเคราะห์ตามหลักวิชาการ และกำหนดนโยบายของแต่ละประเภทพื้นที่อย่างเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญสาขาต่างๆ ให้ประเทศสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและที่ดินป่าไม้ได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด โดยคำนึงถึงความสมดุลทั้งด้านความมั่นคง สังคม สิ่งแวดล้อม และการพัฒนาเศรษฐกิจ และยึดถือสิทธิที่ประชาชนจะมีที่ดินทำกินอย่างเป็นธรรมและพอเพียง และดำเนินการกำหนดมาตรการเยียวยาหรือชดเชยให้กับราษฎรที่ได้รับผลกระทบจากการจำแนกเขตที่ดินป่าไม้ที่เหมาะสม

๒) กำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินให้สอดคล้องกับการจำแนกการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่แนวเขตป่าไม้ตาม พ.ร.บ. ป่าไม้ พุทธศักราช ๒๕๔๔ ที่จัดทำขึ้นใหม่ และกำหนดกิจกรรมที่อนุญาตให้ทำได้ในพื้นที่ป่าไม้ทุกประเภทอย่างเหมาะสม เช่น แปลงอนุญาตใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ การให้เช่าพื้นที่เพื่อใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าชุมชน เป็นต้น

๓) ปรับปรุงและจัดทำแนวเขตป่าไม้ทุกประเภท เช่น แนวเขตป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า และป่าคุ้มครองหรือป่าอนุรักษ์อื่นๆ เพื่อให้แนวเขตมีความชัดเจนไม่ซ้อนทับกับแนวเขตอื่นๆ สรุปลักษณะไม่ให้เกิดการทับซ้อนและถูกต้องตามกฎหมายแต่ละประเภท และจัดทำแนวสัญลักษณ์เขตป่าไม้ดังกล่าว เพื่อให้เกิดความชัดเจนกับประชาชน และหน่วยงานรัฐอื่นๆ เช่น แนวต้นไม้ยืนต้น ชุดคันคู สร้างทางตรวจการณ์ เป็นต้น

๔) หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องต้องตรวจสอบที่ดินในความดูแล กับผังการใช้ประโยชน์ที่ดินของประเทศและแนวเขตป่าไม้ พร้อมทั้งจัดการเกี่ยวกับสิทธิในที่ดิน ที่หน่วยงานดูแล ได้แก่

(๑) ปรับแก้แนวเขตที่ดินของรัฐให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ทั้งประเทศ โดยอ้างอิงการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้เป็นหลัก แล้วประกาศ เป็นกฎหมายเพื่อให้เกิดความชัดเจน ตรวจสอบได้ ซึ่งจะเป็นการหลีกเลี่ยงปัญหาข้อพิพาทต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในภายหลัง

(๒) ให้สิทธิในที่ดินที่เหมาะสมในที่ดินของรัฐตามนโยบาย การแก้ไขปัญหาป่าบุกรุกคน และนโยบายการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ และการแก้ไขปัญหาคนบุกรุกป่า เพื่อให้เกิดความชัดเจน

(๓) ให้สิทธิในที่ดินเอกชนหลังจากเกิดความชัดเจนระหว่าง แนวเขตที่ดินของรัฐและที่ดินเอกชนแล้ว

(๔) เยียวยาราชฎาที่ได้รับผลกระทบอย่างเหมาะสม

๕) ภายหลังจากเสร็จสิ้นการจัดทำแนวเขตป่าไม้ต่างๆ แล้ว จะต้องประกาศแนวเขตที่จัดทำขึ้นนี้ให้มีความชัดเจนโดยใช้คำพิกัดแผนที่เป็นหลัก เพื่อแสดงขอบเขต แนวเขตป่าทุกประเภทให้ประชาชนได้รับทราบกันอย่างเปิดเผยและทั่วถึง และยกเลิกแนวเขตป่าไม้ถาวร ตามมติ ค.ร.ม. เมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๐๔

๓.๕.๓.๕ ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เป็นอุปสรรคในการพิทักษ์ ทรัพยากรป่าไม้

๑) ห้ามมิให้มีการออกเอกสารแสดงสิทธิในที่ดินของกรมที่ดิน เช่น โฉนดที่ดิน, น.ส.๓, ใบจอง เพิ่มเติมในพื้นที่ที่มีสภาพเป็นป่า หรือพื้นที่ที่อยู่ในแนวเขตป่าไม้ เนื่องจาก เอกสารดังกล่าวที่ออกโดยกรมที่ดินทำให้สถานภาพที่ดินเปลี่ยนจากที่ดินของรัฐเป็นที่ดินของราษฎร อย่างถาวร

๒) ห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการหรือมีโครงการที่ทำให้ ประชาชนเกิดความเข้าใจว่าได้รับการรับรองสิทธิ หรือมีสิทธิในที่ดินป่าไม้ (เช่น การออกเลขที่บ้าน การขยายเขตไฟฟ้า การรับชำระภาษีบำรุงท้องที่)

๓) ออกกฎหมายและระเบียบ เพื่อดำเนินการเพิกถอนสิทธิในที่ดิน ที่ออกโดยมิชอบโดยเร็วและให้หน่วยที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมที่ดิน, ฝ่ายปกครอง และหน่วยงานป่าไม้ ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไข และเวลาที่กำหนด

๔) กำหนดให้ความผิดตาม พ.ร.บ. ป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ พ.ร.บ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ พ.ร.บ. อุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ พ.ร.บ. สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ และประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ บรรจุในบัญชีท้าย พ.ร.บ. การสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗ ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ

๕) ให้พิจารณากำหนดการเก็บภาษีที่ดินในอัตราก้าวหน้า สำหรับผู้ที่ถือครองที่ดินทุกประเภท เนื่องจากปัจจุบันการถือครองที่ดินมากกว่าร้อยละ ๙๐ ของประเทศ อยู่ในมือของคนเพียงร้อยละ ๑๐ หรือประมาณ ๖ ล้านคน โดยเกษตรกรรมมากกว่าร้อยละ ๑๐ ไม่มีที่ดินทำกินหรือที่ดินทำกินน้อยกว่า ๑๐ ไร่ รวมทั้งปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าหรือที่ดินของรัฐ ของนายทุนที่กว้านซื้อแปลงที่ดินขนาดใหญ่ ทำให้ราษฎรจำนวนมากขายที่ดินที่ถือครอง และไปบุกรุกพื้นที่ป่าใหม่สร้างความเสียหายอย่างมากให้กับพื้นที่ป่าที่ยังคงเหลือและส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าต้นน้ำลำธาร

๖) กำหนดเวลาดำเนินการด้านกระบวนการยุติธรรมให้ชัดเจน เคร่งครัด และเปิดเผยต่อสาธารณชนทุกขั้นตอน

๗) ไม้ของกลางควรกำหนดวิธีการ กฎระเบียบที่เอื้อต่อการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมและเศรษฐกิจ โดยไม้ของกลางและอุปกรณ์ที่ใช้ในการกระทำความผิด อนุญาตให้ส่วนราชการ และองค์กรการกุศล หรือองค์กรสาธารณะประโยชน์นำไปใช้ประโยชน์ได้

๘) ใช้กฎหมายพิเศษในการยึดทรัพย์ (ปปง.) กับผู้ที่เกี่ยวข้อง และเป็นนายทุนในกรณีที่เป็นความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและมรดกประสงศ์เพื่อการค้า

๙) ปรับปรุงข้อระเบียบกฎหมาย ให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถ รื้อถอน ทำลายพืชผลและสิ่งปลูกสร้างที่ผิดกฎหมายในพื้นที่ป่าได้ทันทีที่ตรวจพบการกระทำความผิดชัดเจน หรือเมื่อศาลตัดสินว่าเป็นการกระทำความผิด เนื่องจากปัจจุบันการดำเนินการตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติ ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ ยังมีขั้นตอนซับซ้อนและใช้เวลานานในการรื้อถอนทำลายสิ่งปลูกสร้างที่ผิดกฎหมายในพื้นที่ป่าบางแห่ง พืชผลที่ปลูกโตขึ้นจนยากที่จะรื้อถอน รวมทั้งข้อขัดแย้ง ความไม่ชัดเจน ระหว่างกฎหมายป่าไม้กับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ทำให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานไม่กล้า ที่จะตัดสินใจรื้อถอนทำลาย

๑๐) แก้ไขระเบียบและกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน ในการป้องกันและปราบปราม เช่น การเพิ่มบทลงโทษ เพิ่มงบประมาณด้านการปฏิบัติงานด้านการสืบสวน สอบสวน ด้านการขนย้ายของกลาง เงินรางวัลนำจับของเจ้าหน้าที่ เป็นต้น

๑๑) เชื่อมโยงข้อมูลผู้ครอบครองและใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ กับข้อมูลบุคคล โดยการนำหมายเลขบัตรประชาชน ๑๓ หลัก มาใช้เป็นฐานข้อมูลในการครอบครอง และใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ทุกประเภท และกำหนดเวลาแล้วเสร็จให้ชัดเจน

๓.๕.๔ ประเด็นยุทธศาสตร์ ฟืนฟูและดูแลรักษาป่าไม้อย่างยั่งยืน

ประเทศไทยได้มีการฟืนฟูและปลูกป่ามาอย่างยาวนาน แต่ผลสัมฤทธิ์ ของโครงการยังไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ในขณะที่การบุกรุกทำลายป่ามีอย่างต่อเนื่อง จึงจำเป็นต้อง วางแนวทางในการฟืนฟู ปลูกป่า และดูแลรักษาโดยให้มีการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อให้คนอยู่กับป่า ได้อย่างมีความสุข และป่าที่ได้รับการฟืนฟู ดูแล มีความสมบูรณ์และยั่งยืน ยุทธศาสตร์นี้จึงกำหนด กลยุทธ์ที่สำคัญดังนี้

๓.๕.๔.๑ จัดระบบการดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้อย่างยั่งยืนโดยการมีส่วนร่วมกับประชาชน

๑) จัดตั้งป่าชุมชนเพิ่มขึ้นและมอบให้ชุมชนรับผิดชอบดูแล โดยส่งเสริมให้หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชนเข้ามามีส่วนร่วม ให้การสนับสนุนในการจัดตั้ง และการดูแลป่าชุมชนให้ครบทุกแห่ง

๒) ดูแลประชาชนและชุมชนในพื้นที่ป่าและพื้นที่รอบป่าให้มีพอกอยู่ พอกิน พอใช้ โดยจัดทำโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้อยู่อย่างมีความสุข เกื้อกูลกันระหว่างป่ากับคน อย่างยั่งยืน

๓) จัดตั้งอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) ในหมู่บ้านที่มีเขตติดต่อพื้นที่ป่า ทำหน้าที่ดูแลและบำรุงรักษาป่าให้ครอบคลุมพื้นที่ป่า

๔) ตรวจสอบและติดตามโครงการปลูกป่าและฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติที่ผ่านมาเพื่อให้มั่นใจว่าการปลูกป่าและฟื้นฟูสภาพป่าไม่ได้ผลตามวัตถุประสงค์ และหากพบว่ามีประเด็นปัญหาหรือข้อขัดข้องให้เร่งดำเนินการแก้ไข เพื่อให้ป่าที่ปลูกเติบโต และฟื้นฟูสภาพป่าธรรมชาติโดยเร็วอย่างต่อเนื่องและจริงจัง

๕) เพิ่มและพัฒนาพื้นที่ป่าในเขตเมืองและชุมชน โดยแสวงหา ความร่วมมือและสนับสนุนจากหน่วยงานทั้งภาครัฐ ประชาชน และเอกชนในการเพิ่มและพัฒนา พื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและชุมชน และสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริม และสนับสนุนการสร้างป่าในพื้นที่สาธารณะหรือพื้นที่นอกเขตป่าอื่นๆ

๓.๕.๔.๒ จัดระบบการปลูกไม้เศรษฐกิจของประเทศเพื่อทดแทน ความต้องการและลดการบุกรุกตัดไม้ทำลายป่า

๑) ส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจ ในพื้นที่เอกชนหรือนอกเขตพื้นที่ป่าไม้ รวมทั้งแก้ไขกฎหมายที่เป็นอุปสรรคในการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจ เนื่องจากปัจจุบันมีความต้องการสูง และเพื่อลดการลักลอบตัดไม้จากป่ามาใช้ประโยชน์

๒) จัดทำโครงการปลูกต้นไม้เพื่อใช้สอยในอนาคต เช่น โครงการปลูกต้นไม้ไว้ให้ลูก โดยอนุญาตให้ปลูกต้นไม้ในพื้นที่ แปลงปลูกป่า หรือป่าเสื่อมโทรม ให้กับ เด็กทุกคนที่มีอายุ ๗ ปี ปลูกคนละ ๒๕ ต้น ไม่จำกัดชนิด ให้ผู้เป็นบิดา - มารดา หรือผู้ปกครองเป็นผู้ปลูก และดูแลร่วมกับเด็ก เมื่อเด็กอายุ ๒๐ ปีขึ้นไป อนุญาตให้ตัดเพื่อนำไปใช้ปลูกสร้างบ้านได้ (นำไปใช้ ในการปลูกสร้างบ้าน ๒๔ ต้น มอบให้สาธารณประโยชน์ เช่น โรงเรียน วัด โรงพยาบาล ๑ ต้น) หลังจาก ครบกำหนดให้ส่งมอบพื้นที่คืนเพื่อจัดทำโครงการให้กับเด็กรุ่นต่อไป โดยเริ่มต้นจากชุมชนในพื้นที่ป่า และพื้นที่รอบป่าเป็นอันดับแรก ให้อยู่ในความควบคุมของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

๓) ส่งเสริมให้องค์กร หน่วยงาน ราชการและรัฐวิสาหกิจ ที่มีพื้นที่ ดูแลรักษาแต่ยังมีได้ใช้ประโยชน์ให้สามารถปลูกไม้เศรษฐกิจไว้สำหรับใช้สอยในหน่วยได้ โดยกำหนด หลักเกณฑ์ การใช้ประโยชน์ผลผลิตตามความเหมาะสม

๔) ส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนนำที่ดินของตนมาปลูกป่าเศรษฐกิจและสามารถยึดเป็นอาชีพได้ เช่น การสนับสนุนเงินทุนทั้งระยะสั้น และระยะยาว การส่งเสริมและสนับสนุน การใช้กล้าไม้สายพันธุ์ดีแก่ผู้ปลูกป่า และการลดหย่อนภาษี

๕) กำหนดชนิดไม้และปริมาณในการส่งเสริมการปลูกป่าเศรษฐกิจที่สอดคล้องกับความต้องการและกลไกตลาด

๓.๕.๔.๓. ให้คนอยู่กับป่าพึ่งพากันอย่างมีความสุข

๑) ส่งเสริมสนับสนุนและขยายผลการดำเนินการพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริ และโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในการดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้

๒) ดูแลประชาชนและชุมชนในพื้นที่ป่าและพื้นที่รอบป่าให้มีพออยู่ พอกิน พอใช้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขเกื้อกูลกันระหว่างป่ากับคนอย่างยั่งยืน

๓) จัดทำโครงการเสริมรายได้ให้กับประชาชนและชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ป่าและพื้นที่รอบป่า เช่น โครงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติ โครงการเส้นทางศึกษาธรรมชาติ โครงการป่าสมุนไพร เป็นต้น

๔) นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักในการพัฒนาโครงสร้างความเป็นอยู่และรายได้ ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยส่งเสริมให้มีวิสาหกิจชุมชน และระบบสหกรณ์ ให้กับชุมชนในพื้นที่ป่าและพื้นที่รอบป่า

๓.๕.๔.๔ เสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศในการฟื้นฟูและดูแลป่าอย่างยั่งยืน

๑) ประสานความร่วมมือกับประเทศในภูมิภาคอาเซียน โดยวางหลักการทำงานในการพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกัน และผลักดันให้ทุกประเทศร่วมมือกันต่อต้านการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า การลักลอบค้าขายทรัพยากรป่าไม้ที่ผิดกฎหมายระหว่างประเทศ

๒) ร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการปลูกและดูแลรักษาป่าไม้ตามแนวเขตชายแดนร่วมกัน จัดตั้งเป็นคณะกรรมการระดับพื้นที่ ระดับจังหวัด และระดับประเทศ เพื่อประชุมหารือแนวทางในการดำเนินการร่วมกัน

๓.๕.๔.๕ ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้

๑) ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการวิจัยและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการที่ดินป่าไม้ที่เหมาะสม

๒) พัฒนาและถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยสู่หน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้ประโยชน์

แผนแม่บทการพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชาติ

จากการวิเคราะห์สถานการณ์การบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ของประเทศไทยในปัจจุบัน ที่นับวันจะขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจากปัจจัยหลายอย่าง ทำให้พื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทยมีจำนวนลดลงอย่างมาก คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) จึงมอบให้ กอ.รมน. กับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วางยุทธศาสตร์ “การพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชาติ” ซึ่งประกอบด้วย ๔ ประเด็นยุทธศาสตร์ ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ในบทที่ ๓ เพื่อให้การนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ จึงได้จัดทำแผนแม่บท กำหนดเป้าหมายของงานที่จะต้องดำเนินการให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามหัวเวลาที่กำหนด โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปวางแผนปฏิบัติการภายใต้ภารกิจของหน่วยงานให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และเป้าหมายวัตถุประสงค์ที่กำหนดในแผนแม่บทดังนี้

๔.๑ เป้าหมายของแผนแม่บท

พิทักษ์รักษาป่าไม้ของประเทศไทยให้มีความสมบูรณ์โดยให้มีพื้นที่ป่า อย่างน้อย ๔๐% ของพื้นที่ประเทศ ภายใน ๑๐ ปี

๔.๒ วัตถุประสงค์

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทจึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ ดังนี้

๔.๒.๑ เพื่อหยุดยั้งการตัดไม้ทำลายป่าและทวงคืนผืนป่าจากผู้บุกรุกครอบครอง ให้ได้ตามที่เป้าหมายกำหนดไว้ใน ๑ ปี

๔.๒.๒. เพื่อให้มีระบบบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และยั่งยืน ภายใน ๒ ปี

๔.๒.๓ เพื่อฟื้นฟูสภาพป่าในพื้นที่ป่าเป้าหมายทั่วทั้งประเทศให้มีสภาพที่สมบูรณ์ ภายใน ๒ - ๑๐ ปี

๔.๓ การดำเนินการ

แผนแม่บทฉบับนี้ได้กำหนดแนวคิดในระดับยุทธศาสตร์ของการพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชาติ เพื่อให้หน่วยปฏิบัติใช้เป็นแนวทางในการวางแผนปฏิบัติการและการประสานงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบให้สอดคล้องและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ไว้ดังนี้

๔.๓.๑ “ยุทธศาสตร์พิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชาติ” แบ่งออกเป็น ๔ ประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้คือ

๑. ประเด็นยุทธศาสตร์ ผนึกกำลังป้องกันและปราบปรามการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้

๒. ประเด็นยุทธศาสตร์ ปลุกจิตสำนึกรักผืนป่าของแผ่นดิน
๓. ประเด็นยุทธศาสตร์ ปฏิรูประบบการพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้
๔. ประเด็นยุทธศาสตร์ ฟื้นฟู และดูแลรักษาป่าอย่างยั่งยืน

๔.๓.๒. เพื่อให้ทั้ง ๔ ประเด็นยุทธศาสตร์ในการพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของแผนแม่บทจึงได้กำหนดกลยุทธ์ไว้ ๑๗ กลยุทธ์ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์ การผนึกกำลังป้องกันและปราบปรามการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้

- ๔.๓.๒.๑ กลยุทธ์ “หยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้”
- ๔.๓.๒.๒ กลยุทธ์ “จัดตั้งหน่วยเฉพาะกิจป้องกันและปราบปรามการตัดไม้ทำลายป่า”
- ๔.๓.๒.๓ กลยุทธ์ “ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการตัดไม้ทำลายป่า”
- ๔.๓.๒.๔ กลยุทธ์ “ยึดคืนพื้นที่ป่า ยับยั้งการบุกรุกป่า และแก้ปัญหาป่าบุกรุกคน โดยใช้ภาพถ่ายทางอากาศเป็นหลักฐานหลัก ร่วมกับหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง”

ประเด็นยุทธศาสตร์ ปลุกจิตสำนึกรักผืนป่าของแผ่นดิน

- ๔.๓.๒.๕ กลยุทธ์ “กำหนดให้การแก้ไขปัญหาการบุกรุกตัดไม้ทำลายป่าเป็นวาระแห่งชาติ”
- ๔.๓.๒.๖ กลยุทธ์ “จัดตั้งองค์กรแนวร่วมภาคประชาชนเพื่อปลุกจิตสำนึก”
- ๔.๓.๒.๗ กลยุทธ์ “ปลุกจิตสำนึกให้เจ้าหน้าที่มีความภาคภูมิใจในการปฏิบัติงาน”

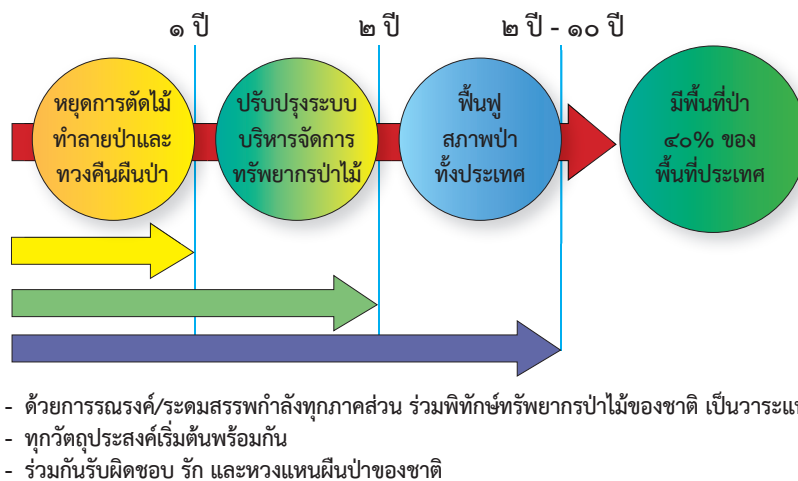
ประเด็นยุทธศาสตร์ ปฏิรูประบบการพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้

- ๔.๓.๒.๘ กลยุทธ์ “ปรับปรุงระบบการพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้”
- ๔.๓.๒.๙ กลยุทธ์ “พิจารณาจัดตั้งหน่วยงานด้านการบริหารจัดการป่าไม้ทั้งระดับจังหวัดและอำเภอ”
- ๔.๓.๒.๑๐ กลยุทธ์ “จัดทำแนวเขตทรัพยากรป่าไม้ทุกประเภทให้เป็นแนวเดียวที่ชัดเจน”
- ๔.๓.๒.๑๑ กลยุทธ์ “จำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ (Zoning)”
- ๔.๓.๒.๑๒ กลยุทธ์ “ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เป็นอุปสรรคในการพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้”

ประเด็นยุทธศาสตร์ ฟื้นฟูและดูแลรักษาป่าอย่างยั่งยืน

- ๔.๓.๒.๑๓ กลยุทธ์ “จัดระบบการดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้อย่างยั่งยืน โดยมีส่วนร่วมกับประชาชน”
- ๔.๓.๒.๑๔ กลยุทธ์ “จัดระบบการปลูกไม้เศรษฐกิจของประเทศเพื่อทดแทน ความต้องการและลดการบุกรุกตัดไม้ทำลายป่า”
- ๔.๓.๒.๑๕ กลยุทธ์ “ให้คนอยู่กับป่าพึ่งพากันอย่างมีความสุข”
- ๔.๓.๒.๑๖ กลยุทธ์ “เสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศในการฟื้นฟู และดูแลป่าอย่างยั่งยืน”
- ๔.๓.๒.๑๗ กลยุทธ์ “ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนาการบริหาร จัดการทรัพยากรป่าไม้”

แผนแม่บท การพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชาติ

ภาพที่ ๓ แผนแม่บทการพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชาติ

๔.๔ กลไกในการขับเคลื่อน และงบประมาณ

๔.๔.๑ ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก ในการดำเนินการวางแผนโดยจัดทำแผนปฏิบัติการให้บรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของแผนแม่บทฉบับนี้ โดยประสานการปฏิบัติงานกับคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการตัดไม้ทำลายป่าแห่งชาติ (คปป.) และคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ (กบร.) และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

๔.๔.๒ ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงการคลัง กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดทำแผนงานและโครงการในการดูแลประชาชนในพื้นที่ป่า และพื้นที่รอบป่าให้มีรายได้และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละกระทรวงให้สอดคล้องกับแผนแม่บทฉบับนี้ และเสนอต่อ คสช. เพื่อให้เข้าสู่การปฏิบัติอย่างเร่งด่วน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการปฏิบัติ ที่สอดคล้องกันและมีให้เกิดความซ้ำซ้อน

๔.๔.๓ ให้กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร รับผิดชอบในการบูรณาการ ประสานงาน ติดตาม กำกับดูแล จัดตั้งและควบคุมหน่วยเฉพาะกิจป้องกันและปราบปราม การตัดไม้ ทำลายป่า ให้เป็นไปตามที่แผนแม่บทกำหนดไว้ พร้อมทั้งมีระบบฐานข้อมูลและแผนที่เพื่อบูรณาการ กับหน่วยงานต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๔.๔ ให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนปฏิบัติงานของหน่วยตามบทบาทหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องกับแผนแม่บท

๔.๔.๕ ให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ร่วมกับ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน ตามกลยุทธ์ เพื่อใช้เป็นตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติงาน

๔.๔.๖ ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการตัดไม้ทำลายป่าแห่งชาติ (คปป.) และคณะกรรมการแก้ไขการบุกรุกที่ดินของรัฐ (กบร.) ประสานการปฏิบัติกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เป็นไปตามแผนแม่บท

๔.๔.๗ ให้สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการ จำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ (Zoning) ในพื้นที่แนวเขตป่าไม้ (ป่าตาม พ.ร.บ. ป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔) ใหม่ โดยกำหนดให้มีพื้นที่ป่าไม่น้อยกว่า ๔๐% ของพื้นที่ประเทศไทย ด้วยการบูรณาการ ข้อมูลที่ถูกต้องทันสมัยและวิเคราะห์ตามหลักวิชาการ โดยการมีส่วนร่วมในรูปของคณะกรรมการ จากผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลา ๒ ปี

๔.๔.๘ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ศูนย์ข้อมูลแผนที่ แนวเขตป่าไม้ และคณะกรรมการติดตามการดำเนินงานตามแผนแม่บทเพื่อบูรณาการ ประสานงาน และ ขับเคลื่อนกลไก การแก้ไขปัญหาบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ การปรับปรุงระบบบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ และการฟื้นฟูสภาพป่าในพื้นที่เป้าหมาย เสริมการปฏิบัติงานของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๔.๔.๙ สำนักงบประมาณจัดสรรงบประมาณให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๔.๔.๑๐ ในระดับจังหวัดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด ในฐานะผู้อำนวยการรักษา ความมั่นคงภายในจังหวัดรับผิดชอบในการบูรณาการประสานงาน ทุกหน่วยงานภายในจังหวัด ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เร่งรัดดำเนินการและให้การสนับสนุนให้เป็นไปตามแผนแม่บท

๔.๕ หน่วยงานรับผิดชอบหลัก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๔.๕.๑ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๔.๕.๒ กระทรวงกลาโหม

๔.๕.๓ กระทรวงมหาดไทย

๔.๕.๔ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๔.๕.๕ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

๔.๕.๖ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

๔.๕.๗ กระทรวงอุตสาหกรรม

- ๔.๕.๘ กระทรวงพาณิชย์
- ๔.๕.๙ กระทรวงยุติธรรม
- ๔.๕.๑๐ กระทรวงศึกษาธิการ
- ๔.๕.๑๑ กระทรวงการคลัง
- ๔.๕.๑๒ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
- ๔.๕.๑๓ กระทรวงการต่างประเทศ
- ๔.๕.๑๔ กองบัญชาการกองทัพไทย
- ๔.๕.๑๕ กองทัพบก
- ๔.๕.๑๖ กองทัพเรือ
- ๔.๕.๑๗ กองทัพอากาศ
- ๔.๕.๑๘ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- ๔.๕.๑๙ สำนักงานประมาณ
- ๔.๕.๒๐ สำนักข่าวกรองแห่งชาติ
- ๔.๕.๒๑ สำนักงานอัยการสูงสุด
- ๔.๕.๒๒ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
- ๔.๕.๒๓ สภาความมั่นคงแห่งชาติ
- ๔.๕.๒๔ สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- ๔.๕.๒๕ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

๔.๖ คำแนะนำในการประสานการปฏิบัติ

๔.๖.๑ กฎหมายและโครงการหลักที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดแนวเขต

กฎหมาย และ โครงการที่สำคัญเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ของประเทศไทย
มีดังต่อไปนี้

♦ พ.ศ. ๒๔๘๑ พ.ร.บ. ป่าสงวนคุ้มครอง (เพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๙๖ และ พ.ศ. ๒๔๙๗) ต่อมายกเลิก ในปีพ.ศ. ๒๕๐๗

♦ พ.ศ. ๒๔๘๔ พ.ร.บ. ป่าไม้ (มาตรา ๔ (๑) ป่าหมายถึง ที่ดินที่ยังมีได้ มีบุคคลได้มาตามกฎหมายที่ดิน)

♦ พ.ศ. ๒๔๙๕ - ๒๕๐๔ กรมแผนที่ทหารบก และ U.S. Army Map Service ได้ถ่ายภาพทางอากาศและสำรวจ จัดทำแผนที่มาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ รหัส L๗๐๘

♦ พ.ศ. ๒๕๐๓ ค.ร.ม. จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ มีมติให้กรมที่ดิน (ในขณะนั้น) ทำการจำแนกเขตป่าไม้ตาม พ.ร.บ. ปี ๒๔๘๔ ถ้ายังมีความสมบูรณ์ก็กำหนดให้เป็น “ป่าไม้อาวุ” ถ้าเสื่อมโทรมก็ให้จัดสรรเพื่อประโยชน์อื่น ถ้าราษฎรครอบครองอยู่ก่อนก็ให้ออกเอกสารสิทธิ

- ♦ พ.ศ. ๒๕๐๔ พ.ร.บ. อุทยานแห่งชาติ
- ♦ พ.ศ. ๒๕๐๖ โอนหน่วยงานการจำแนกที่ดิน กรมที่ดิน ไปที่ กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ
- ♦ พ.ศ. ๒๕๐๗ พ.ร.บ. ป่าสงวนแห่งชาติ (และยกเลิก พ.ร.บ. ป่าสงวน คุ้มครอง ๒๔๘๑)
- ♦ มติคณะรัฐมนตรี ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑
- ♦ พ.ศ. ๒๕๕๒ โครงการเร่งด่วนเพื่อแก้ไขปัญหาการบุกรุกทำลาย ทรัพยากรป่าไม้ของประเทศ
- ♦ กฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

๔.๖.๒ ข้อมูลที่มีอยู่ในปัจจุบันสามารถนำมาใช้ได้ทันที

จากการดำเนินงานที่ผ่านมาของหน่วยงานต่างๆ ได้จัดทำข้อมูลที่อยู่ในรูปของ กระดาษ และรูปของข้อมูลดิจิทัล ซึ่งมีความจำเป็นอย่างต่อเนื่องต่อการแก้ไขปัญหาระบบ และที่ดินทำกินอย่างเป็นระบบ ข้อมูลหรือสิ่งที่มีอยู่ มีดังต่อไปนี้

๔.๖.๒.๑ ข้อมูลจากโครงการเร่งด่วนเพื่อการแก้ไขปัญหาระบบ การทำลายทรัพยากรป่าไม้ของประเทศ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๒ เป็นข้อมูล ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงาน ตามแผนแม่บทการพิทักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งโครงการฯ นี้ ได้จัดทำข้อมูล ได้แก่

๑) แผนที่ภาพถ่ายทางอากาศเก่า ๕ ช่วงเวลา โครงการบินถ่ายภาพ ทางอากาศของประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๕ มาจนถึง พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งเป็นแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศ เก่าที่มีความถูกต้องทางตำแหน่ง และมีค่าพิกัด ซึ่งสามารถที่จะนำไปใช้ในการจัดทำแนวเขตป่าไม้ และการพิสูจน์สิทธิที่ดิน

๒) แนวเขตป่าไม้ที่ปรากฏอยู่ตามแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศเก่า โครงการ WWS พ.ศ. ๒๔๙๕ - ๒๔๙๙ ซึ่งจะเป็นข้อมูลสำคัญในการจัดทำแนวเขตป่าไม้แห่งชาติ ตาม พ.ร.บ. ป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔

๓) ตำแหน่งอาคารสิ่งปลูกสร้างในพื้นที่ป่าไม้ทุกประเภท (ป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า และเขตป่าชายเลน ตามมติคณะรัฐมนตรี) ที่ปรากฏอยู่บนแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศสีของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๔ - ๒๕๔๕ ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการตรวจสอบจำนวนผู้ที่อยู่ในพื้นที่ป่าไม้ ในช่วงดังกล่าว และการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้เพิ่มเติมหลังจาก มติ คร.ม. ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑

๔) แนวเขตทรัพยากรป่าไม้ตามแผนที่ท้ายประกาศ ได้แก่ ป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่าและป่า ชายเลน ซึ่งสามารถ นำมาใช้ในการอ้างอิงแนวเขตป่าไม้ที่มีการประกาศไว้แล้วเบื้องต้น และสามารถนำมาใช้ในการค้นหา พื้นที่ที่มีสภาพเป็นป่าไม้ แต่ยังไม่ได้ประกาศเขตป่าสงวนแห่งชาติ

◆ แผนที่ภูมิประเทศ มาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ ชุด L๗๐๘ กรมแผนที่ทหาร ซึ่ง U.S. Army Map Service, Far East ได้เข้ามาช่วยจัดทำร่วมกับกรมแผนที่ทหารเมื่อประมาณ ปี พ.ศ. ๒๕๐๐ โดยการแปลความภาพถ่ายทางอากาศโครงการ WWS ปี พ.ศ. ๒๔๙๕ - ๒๔๙๙ แล้วลงภาคสนามเพื่อสำรวจ และตรวจสอบและจำแนกการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ ซึ่งได้มีการจำแนกพื้นที่การใช้ประโยชน์ เช่น ที่นา ที่ชุมชน พร้อมทั้งแสดงชื่อชุมชนหรือหมู่บ้านอย่างชัดเจน แผนที่นี้ จะสามารถนำมาช่วยในการพิสูจน์สิทธิที่ดินทำกินและจัดทำแนวเขตป่าไม้แห่งชาติ ตาม พ.ร.บ. ป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ ร่วมกับแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศ พ.ศ. ๒๔๙๕ - ๒๔๙๙ ได้

◆ แผนที่ภาพถ่ายทางอากาศออร์โธรี พ.ศ.๒๕๔๔ - ๒๕๔๕ กระทรวง เกษตรและสหกรณ์ เป็นแผนที่ที่ภาพถ่ายทางอากาศที่เป็นตัวแทนของการกำหนดสภาพพื้นที่ป่าไม้ ตามมติคณะรัฐมนตรี ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑

◆ ภาพถ่ายทางอากาศสี DMC ล่าสุด ของกรมแผนที่ทหาร ซึ่งปัจจุบัน ได้บินถ่ายในพื้นที่ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยา เรียบร้อยแล้ว และกำลังบินถ่ายในพื้นที่ ภาคตะวันตก ภาคใต้ และบางส่วนของภาคกลางอยู่ ข้อมูลชุดนี้จะสามารถ นำมาจัดทำเป็นแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศที่มีค่าพิกัดที่ถูกต้อง และสามารถนำมาจัดทำแนวเขต สภาพพื้นที่ป่าไม้ชุดล่าสุดเพื่อนำมาใช้ในการป้องกันและปราบปรามการบุกรุกป่าไม้ได้

๔.๖.๓ หลักคิดในการแก้ไขปัญหาประกอบไปด้วย

๔.๖.๓.๑ ต้องไม่มีการบุกรุกเพิ่มเติมอีกนับตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

๔.๖.๓.๒ ดำเนินการตามกฎหมายต่อผู้ที่บุกรุกป่าไม้หลังจากมีมติ คณะรัฐมนตรี ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ ก่อน แล้วดำเนินการรายอื่นๆ ภายใต้กรอบของกฎหมาย มติคณะรัฐมนตรี หรือระเบียบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด โดยใช้ภาพถ่ายทางอากาศเป็นหลักฐานหลัก ร่วมกับหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง

๔.๖.๓.๓ จัดลำดับความเร่งด่วนกับนายทุนหรือผู้บุกรุกรายใหญ่ที่บุกรุก ป่าไม้เป็นลำดับแรก แล้วดำเนินการกับรายอื่นๆ

๔.๖.๓.๔ คืนความเป็นธรรมให้แก่ประชาชนที่อาศัยทำกินก่อนการประกาศ แนวเขตป่าไม้โดยด่วน

๔.๖.๓.๕ รักษาทรัพยากรป่าไม้ (รวมถึงที่ดินในเขตป่าไม้ทั้งหมด) ให้เป็น สมบัติส่วนรวมของชาติตลอดไป

๔.๖.๓.๖ บริหารพื้นที่ป่าไม้และทรัพยากรป่าไม้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และไม่มีป่าเสื่อมโทรม

๔.๖.๓.๗ ประชาชนคนไทยที่ยากจนทุกคนจะต้องมีที่ดินทำกินอย่างเหมาะสม

๔.๖.๓.๘ ใช้หลักกฎหมายและหลักวิชาการเป็นตัวนำ หลักรัฐศาสตร์ และการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นส่วนเสริม โดยผลประโยชน์ของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล จะต้องไม่เป็นอุปสรรค และเป็นเงื่อนไขต่อการแก้ปัญหาทั้งระบบของประเทศ

๔.๖.๓.๙ เป็นการแก้ไขปัญหาระบบการป่าไม้ที่เป็นระบบ และยั่งยืน

๔.๖.๓.๑๐ ประกาศเขตพื้นที่ป่าไม้ให้ชัดเจน ตาม พ.ร.บ. ป่าไม้ พุทธศักราช ๒๕๔๔ โดยใช้แผนที่ภาพถ่ายทางอากาศ ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๙ ตามโครงการเร่งด่วนของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นแนวหลักเดียว สำหรับการบริหารจัดการ โดยออกเป็นกฎหมายรับรองแนวเขต

๔.๖.๓.๑๑ การดำเนินการใดๆ ตามแผนแม่บทนี้ นี้ต้องไม่กระทบต่อประชาชนที่ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ ตามเงื่อนไขที่ได้รับหรือได้รับสิทธิในที่ดินตามกฎหมาย ที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายหรือการดำเนินการของภาครัฐ

๔.๖.๔ ข้อมูลพื้นที่เป้าหมาย ณ วันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๗

พื้นที่วิกฤตรุนแรง (๑๒ จังหวัด) ได้แก่ จังหวัด : เพชรบูรณ์, พิษณุโลก, สุโขทัย, น่าน, ลำปาง, อุบลราชธานี, นครราชสีมา, เลย, กระบี่, เชียงใหม่, ตาก และแม่ฮ่องสอน

พื้นที่วิกฤต (๓๓ จังหวัด) ได้แก่ จังหวัด : กาญจนบุรี, กำแพงเพชร, จันทบุรี, ฉะเชิงเทรา, ชัยภูมิ, ชุมพร, เชียงราย, ตรัง, ตราด, บุรีรัมย์, ประจวบคีรีขันธ์, พะเยา, พังงา, พัทลุง, แพร่, ภูเก็ต, ระนอง, สงขลา, ศรีสะเกษ, สกลนคร, สตูล, สุราษฎร์ธานี, สุรินทร์, อุทัยธานี, สระแก้ว, Mukdahan, นครพนม, บึงกาฬ, หนองบัวลำภู, สระบุรี, หนองคาย, อำนาจเจริญ และอุดรดิตถ์

พื้นที่อื่น ๆ (๓๑ จังหวัด) ได้แก่ จังหวัด : กาฬสินธุ์, ขอนแก่น, ชลบุรี, ชัยนาท, นครนายก, นครปฐม, นครศรีธรรมราช, นครสวรรค์, นนทบุรี, นราธิวาส, ปทุมธานี, ปราจีนบุรี, ปัตตานี, พระนครศรีอยุธยา, พิจิตร, เพชรบุรี, มหาสารคาม, ยโสธร, ยะลา, ร้อยเอ็ด, ระยอง, ราชบุรี, ลพบุรี, ลำพูน, สมุทรปราการ, สมุทรสงคราม, สมุทรสาคร, สิงห์บุรี, สุพรรณบุรี, อ่างทอง และอุดรธานี

ภาคผนวก

บันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ในการประชุมหารือความร่วมมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ร่วมกันระหว่างผู้บัญชาการทหารบก และปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ณ กองบัญชาการกองทัพบก ที่ประชุมมีมติให้กองทัพบก และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประสานความร่วมมือในการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

กองทัพบกโดย พลเอก อนุพงษ์ เผ่าจินดา ผู้บัญชาการทหารบก และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดย นายศักดิ์สิทธิ์ ศรีเดช ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ลงนาม ตีกลงมติไม่ตรี ทำเนียบรัฐบาล เมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๕๑ โดยจัดทำบันทึกความร่วมมือใน ๗ ด้าน ดังนี้

๑. การลาดตระเวน
๒. การพัฒนาองค์ความรู้
๓. การแต่งตั้งให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่
๔. การสนับสนุนเครื่องมือ และทรัพยากร
๕. การประชาสัมพันธ์
๖. การสนับสนุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
๗. ความร่วมมืออื่นๆ

นอกจากนี้ยังมีข้อตกลงต่างๆ ในทางกรเกษตรกรรม และกิจการป่าไม้ในกรอบของอาเซียน ดังนี้

๑. ข้อตกลงระหว่างรัฐบาลประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนกับสาธารณรัฐเกาหลี ในด้านกิจการป่าไม้ (Agreement between the Governments of the Member States of the Association of Southeast Asian Nations and the Republic of Korea on Forest Cooperation)

๒. ข้อตกลงในการปฏิบัติร่วมกันระหว่างประเทศเยอรมนี และกลุ่มประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน ในการหาหนทางรับมือปัญหาโลกร้อนในบริบทของการเกษตรกรรม ป่าไม้ และด้านอื่นๆที่เกี่ยวข้อง (Implementation Agreement for ASEAN-German Programme on Response to Climate Change : Agriculture, Forestry and Related Sectors (GAP-CC)

๓. มีการประชุมระดับรัฐมนตรีของประเทศสมาชิกอาเซียนในด้านเกษตรกรรม และกิจการป่าไม้ (ASEAN Ministers Meeting on Agriculture and Forestry : AMAF) และการประชุมรัฐมนตรีอาวุโส (The Senior Officials Meeting of The ASEAN Ministers on Agriculture and Forestry : SOM-AMAF) เป็นประจำทุกปี โดยมีความมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และภูมิภาคอื่นๆ และแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างกัน

ในด้าน อาหาร เกษตรกรรม และการป่าไม้ นอกจากนี้ ยังมีการประชุม SOM-AMAF+3 (The Senior Officials Meeting of The ASEAN Ministers on Agriculture and Forestry : SOM-AMAF+3) เพื่อรับฟังข้อคิดเห็นจากสมาชิกรายประเทศอาเซียนในด้านกิจการป่าไม้ อีกทางหนึ่งด้วย

๔. มีการประชุมผู้ปฏิบัติงานอาวุโสในกิจการป่าไม้ของอาเซียน (ASEAN Senior Officials Meeting on Forestry : ASOF) โดยประชุมเป็นประจำทุกปี มีความมุ่งหมาย คือ เสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิก แลกเปลี่ยนข่าวสาร ประเมินสถานการณ์ด้านการป่าไม้ และให้ข้อมูล ความเห็น และข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ต่อประชาคมเศรษฐกิจของอาเซียน

๕. กลุ่มปฏิบัติงานแปลงนโยบายด้านการป่าไม้ระหว่างประเทศให้เป็นการปฏิบัติ (ASEAN Ad-hoc Working Group on Implementing International Forest Policy Processes) ปฏิบัติหน้าที่เหมือนเป็นกลไกในการอธิบายทำความเข้าใจกับคณะทำงานในกลุ่มประเทศอาเซียน ให้เกิดความเข้าใจและปรับแนวทางให้สอดคล้องกับคณะกรรมการด้านป่าไม้ระหว่างรัฐ/สภาด้านป่าไม้ระหว่างรัฐ (Intergovernmental Panel on Forests : IPF and Intergovernmental Forum on Forests : IFF)

๖. ASEAN Social Forestry Network: ASFN เป็นการจัดการกิจการป่าไม้ โดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อมทางสังคมของกิจการที่เกี่ยวข้องกับการป่าไม้ในแต่ละประเทศ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืน

๗. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากป่าไม้ (ASEAN Experts Group on Forest Products Development : FPD) มีความมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนา กำหนดและรักษามาตรฐานของผลิตภัณฑ์ที่ได้จากป่าไม้ในกลุ่มประเทศอาเซียน เพื่อให้อยู่ภายใต้มาตรฐานเดียวกัน ยกย่องคุณภาพสินค้าเกษตรของอาเซียนให้มีคุณภาพใกล้เคียงมาตรฐานสากล สามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก

๘. เครือข่ายความร่วมมือของอาเซียน เพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้าสัตว์ป่า ข้ามชาติที่ผิดกฎหมาย (ASEAN Wildlife Enforcement Network) เป็นเครือข่ายในการป้องกัน และปราบปรามการค้าสัตว์ป่าและพืชป่าที่ผิดกฎหมายในภูมิภาค โดยใช้การร่วมมือประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับประเทศและระดับภูมิภาค หน่วยงานในประเทศที่เกี่ยวข้องได้แก่หน่วยปฏิบัติการตามอนุสัญญา CITES ตำรวจ ศุลกากร อัยการ และ หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๙. กลุ่มปฏิบัติงาน Pan-ASEAN timber Certification เป็นกลุ่มปฏิบัติงานที่มีความมุ่งหมาย เพื่อทำความเข้าใจถึงความสำคัญของการให้การรับรองความถูกต้องของไม้ซุงและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง ในภูมิภาค เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลซึ่งมีองค์การหลายองค์การได้ทำข้อกำหนดไว้ เช่น ITTO C&I for SFM of Natural and Planted forests, FSCs Principles and Criteria for Forest เพื่อการพัฒนาการบริหารป่าไม้อย่างยั่งยืน (Sustainable of Forests Management : SFM)

คำสั่ง คณะรักษาความสงบแห่งชาติ

ที่ ๖๔ /๒๕๕๗

เรื่อง การปราบปรามและหยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้

เพื่อให้การบริหารราชการของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ในการปราบปรามและหยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ต่างๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถลดผลกระทบที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ของประเทศโดยรวม คณะรักษาความสงบแห่งชาติ จึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

๑. ให้กระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กองกำลังรักษาความสงบเรียบร้อย กองกำลังป้องกันชายแดนของกองทัพบก และกองทัพเรือ ตลอดจนหน่วยงานที่มีภารกิจและอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการปราบปรามและจับกุมผู้บุกรุก ยึดถือครอบครอง ทำลาย หรือกระทำความผิดใดๆ อันเป็นการทำให้เสื่อมเสียแก่สภาพป่า รวมทั้งผู้สมคบและสนับสนุนช่วยเหลือ ให้ได้ผลอย่างจริงจังในทุกพื้นที่ รวมทั้งสกัดกั้นการลักลอบตัดไม้มีค่าหรือไม้หวงห้าม การนำเข้าและส่งออกไม้ที่ผิดกฎหมาย ตลอดจนแนวชายแดน ตลอดจนปราบปรามเครือข่ายขบวนการตัดไม้ทำลายป่าในทุกหมู่บ้านและชุมชนทั่วประเทศ

๒. ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบ ควบคุม ตรวจสอบ กิจกรรมการแปรรูปไม้ การตั้งโรงงานแปรรูปไม้ การค้าไม้แปรรูป ตลอดจนการค้าหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งไม้หวงห้ามและสิ่งประดิษฐ์ เครื่องใช้หรือสิ่งอื่นใดที่ทำด้วยไม้หวงห้าม หากพบมีการปล่อยปละละเลย หรือมีเจตนาจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายที่บัญญัติไว้ ให้ดำเนินการลงโทษตามกฎหมายอย่างเด็ดขาดกับเจ้าของหรือผู้ประกอบการโดยทันที

๓. ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบ ติดตามผลคดีป่าไม้และดำเนินการฟื้นฟูพื้นที่ป่าที่ถูกบุกรุกทำลาย ให้คืนสภาพป่าไม้ที่สมบูรณ์ดังเดิม โดยประสานกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งภาคประชาชน และองค์กรชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการดังกล่าวอย่างจริงจัง

๔. เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดปล่อยปละละเลย หรือเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามกรณีดังกล่าวข้างต้น จะต้องถูกดำเนินการทั้งทางวินัยและทางอาญาอย่างเด็ดขาดโดยทันที

๕. ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมติดตามผลการดำเนินการตามข้อ ๑ - ๔ และรายงานผลการปฏิบัติให้คณะรักษาความสงบแห่งชาติทราบอย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๗

พลเอก

(ประยุทธ์ จันทร์โอชา)

หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

คำสั่ง คณะรักษาความสงบแห่งชาติ

ที่ ๒๒ /๒๕๕๗

เรื่อง เพิ่มเติมหน่วยงานสำหรับการปราบปราม หยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้
และนโยบายการปฏิบัติงานเป็นการชั่วคราวในสถานการณ์ปัจจุบัน

เพื่อให้การดำเนินการและการประสานงานในการปราบปรามและหยุดยั้งการบุกรุกทำลาย
ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ต่างๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สามารถลดผลกระทบที่จะก่อให้เกิดความ
เสียหายต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ของประเทศโดยรวม จึงให้ปฏิบัติ ดังนี้

๑. ให้กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่
รับผิดชอบดังกล่าวเพิ่มเติม ทั้งนี้การปฏิบัติอื่นๆ ให้เป็นไปตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖๔/๒๕๕๗
ลง วันที่ ๑๔ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๗ เรื่อง การปราบปรามและหยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้

๒. ให้ทุกหน่วยที่เกี่ยวข้อง ยึดถือนโยบายการปฏิบัติงานเป็นการชั่วคราวในสถานการณ์ปัจจุบัน
ดังนี้

๒.๑ การดำเนินการใดๆ ต้องไม่ส่งผลกระทบต่อประชาชนผู้ยากไร้ ผู้ที่มีรายได้น้อย
และผู้ไร้ที่ดินทำกิน ซึ่งได้อาศัยอยู่ในพื้นที่เดิมนั้นๆ ก่อนคำสั่งนี้มีผลบังคับใช้ ยกเว้นผู้ที่บุกรุกใหม่ จะต้อง
ดำเนินการสอบสวน และพิสูจน์ทราบ เพื่อกำหนดวิธีปฏิบัติที่เหมาะสมและดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป

๒.๒ การดำเนินการเร่งด่วนในปัจจุบัน คือ การป้องกันไม่ให้มีการบุกรุกเพิ่มเติม
ด้วยการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดและเด็ดขาด

๒.๓ การดำเนินการแก้ไขปัญหาส่งสมมาตั้งแต่เดิม ให้หน่วยที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันพิจารณา
กำหนดมาตรการและวิธีดำเนินการอย่างเป็นระบบ เพื่อเสนอขออนุมัติจากคณะรักษาความสงบแห่งชาติ โดยด่วน

๒.๔ กรณีใดๆ ซึ่งยังอยู่ระหว่างการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม ให้ดำเนินการต่อไป
จนกว่าจะสิ้นสุดกระบวนการที่กำหนด

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๗ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๗

พลเอก

(ประยุทธ์ จันทร์โอชา)

หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

คณะผู้จัดทำ

แผนแม่บท แก้ไขปัญหาการทำลายทรัพยากรป่าไม้

การบุกรุกที่ดินของรัฐ และการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

ที่ปรึกษา

๑. พล.อ.อุดมเดช	สีตบุตร	รอง ผบ.ทบ.
๒. พล.อ.อัศวิน	เกิดผล	เสธ.ทบ.
๓. นางมิ่งขวัญ	วิทยารังสฤษดิ์	ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๔. พล.ท.คณิต	อุทิศสาร	ผอ.ศปป.๔ กอ.รมน.
๕. พล.ต.ชัยวัฒน์	จำรัส	ผบ.วทบ.

คณะผู้จัดทำ

๑. พ.อ.ดร.ปิยพงศ์	พันธุ์โกศล	หน.คณะทำงาน
๒. พ.อ.ศิริพงศ์	พชรกนกกุล	คณะทำงาน
๓. พ.อ.ภรณ์	เทียนทองดี	คณะทำงาน
๔. พ.อ.ทรงศักดิ์	นิ่มนวล	คณะทำงาน
๕. นายอำนาจ	ทองเบญญ์	คณะทำงาน
๖. ดร.กานตพันธุ์	พิศาลสุขสกุล	คณะทำงาน
๗. ผศ.ดร.ขวัญชัย	ดวงสถาพร	คณะทำงาน
๘. ผู้แทน กรมป่าไม้		คณะทำงาน
๙. ผู้แทน กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช		คณะทำงาน
๑๐. ผู้แทน กรมทรัพยากรทางทะเล และชายฝั่ง		คณะทำงาน
๑๑. พ.อ.พงษ์เพชร	เกษสุภา	เลขานุการฯ
๑๒. ส.อ.หญิง นิตดา	เหลื่อน้อย	ผช.เลขานุการฯ

จัดพิมพ์โดย สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๙๒ ซอยพหลโยธิน ๗ ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

โทรศัพท์ ๐๒ ๒๖๕ ๖๒๖๕ โทรสาร ๐๒ ๒๖๕ ๖๑๕๘